

Életünk

AZ EURÓPAI MAGYAR KATOLIKUSOK LAPJA

V. évfolyam 11. szám (5. Jahrgang Nr. 11.)

A Z St.Gallen — Erscheint monatlich

1973 november 1.

A személyi kultusz

Az 1948-1949-es szabadságharc századik évfordulóján Budapest zászlódszibe öltözött. Enyhe tavaszi szél kergette a felhőket az égen. A kibuvó nap glóriába öltöztette Petőfi és Kossuth képeit a házak ormán, a háromszínű lobogókat, virágfüzéreket. Emeleti ablakból néztük a tarka csoportokat, ahogy gyülekeztek, rendeződtek a felvonuláshoz. A Zalka Máté laktanya személyzete hosszú póznákra tűzve vitte moszkvai méretre készült politikai «ikonjait». Az óriásméretű Stalin-fejet, mely messze kimagaslott a gondosan elrendezett galeriából. Rákosi és Lenin, Vorosilov és Dzszerdzinszkij, Gerő és Farkas Mihály, Révai és Rajk, Vas Zoltán és Szakasits mozireklámszerű mellképei következtek. Az albertfalvai gyárak csoportjai inkább Szakasits és Marosán óriás-ikonjait cipelték, középpütt Rákosi kisebb fejével, kopaszon, kövéren és az elmaradhatatlan jóságos mosollyal. A polgári csoportoknál Petőfi vagy Kossuth képe dominált. Tildy, Dinnyés vagy más polgári politikus tartozott udvartartásukhoz, jelentőségükhöz mért szürke és apró kiadásban. A menet akadozva, lassan haladt. Az ikon-hordozók olykor kiálltak a sorból, póznás képeiket a házak falához támasztották. Beugrottak a «Kisrabló» vendéglőbe, a «Csengődi pincébe» egy-egy fröccsre. Valószínűleg nem először, mert a nézőközönség derűtségére a menetben az ikonok és hordozóik elég bizonytalanul ingadoztak

Ahogy az ablakon kinéztem, sok minden eszembe jutott. Évekkel ezelőtt ugyanígy néztem ablakomból Hitlert. Szoborként állt nyitott autóján, kezét derékszíján nyugtatta s olykor-olykor merev kézfelemeléssel nyugtázta a tömeg rajongását. Szinte hallottam ismét a tömeglélektan ördögi nagymesterének, Göbbelsnek, üvöltő hangját, mely a tömegből a félelmetesen dübörgő, ütemes «Sieg! Heil!» kiáltásokat kiváltotta. Azután a ciános üvegfiolára gondoltam, mely a Führer berlini óvóhelyén ennek a hamis legendának örökre véget vetett. Ablakom több éven keresztül a Palazzo Venezia-ra nyílt. Az Osztrák-Magyar Monarchia egykori nagykövetségének mesés palotája volt a Duce főhadiszállása. Sokszor megjelent a palota erkélyén, hogy rövid, rekedtes tömönatokban elmondja üzenetét az alul hullámzó, sokezer

tömegnek. A grandiózus fehér-márvány Viktor Emmánuel emlékmű és a környező, ódon reneszánsz-paloták harsogva verték vissza az ütemes «Du-ce, Du-ce» kiáltásokat, melyeket a fákra, villanypóznákra felkúszott «előkiáltók» irányítottak. Mindennek vége lett. Az Alpokra felkúszó hegyi úton Valter Audisio előugrott partizánrejtekekből, a borotvátalan, rongyos partizán géppisztolyával pontot tett az «olasz legendára». A mindig magabiztos, acélember Mussolini sápadtan és remegve hullt Észak-Itália földjére, ahonnan győztes «Marcia su Roma»-jára elindult. Sic transit gloria mundi, így múlik el a világ minden hiú dicsősége, hallottam a bíboros-dékán szavát, amint egyik új pápa koronázásakor meggyújtotta a kóc-csomót és az szikrázva lobbant el az oltár fölött.

Merengéséből az örökké ugrató jóbarát, Sz. J. zökkenett ki. «Atya — szólt — Te mikor vonulsz ki a hősök terére?» «Majd, ha a tömeg ezeket a fejeket valóban póznákra fogja tűzni» — válaszoltam tréfásan, rámutatva a Zalka Máté laktanya «ikonjaira».

Azóta huszonöt év szaladt el fejünk fölött. Az «ikon-fejekből» nem sok maradt. Sztálint sírjából is kilakoltatták, Rákosit csendben temették, mint akit a szégyen hallgatásával tagadnak meg. Rajkot felakasztották. A többi «nagyságot» is elnyelte a történelem nagy süllyesztője. A személyi kultusznak, az émelygő hízérségnek és mesterkelt istenítésnek leáldozott. A «vezéreket» pörére vetkőztette a történelem, megmérettek és híjával találtattak.

Egy felvonuláson azonban mégis részt vehettem. 1956 júliusában, Rákosi eltávolítása után, a márianosztrai fegyintézet parancsot kapott a személyi kultusz emlékeinek eltakarítására. Több órán át tartott a kopasznyírt, darócruhás foglyok menete az irodáktól a pinceraktárig. Sok giccses gipsz-szobrot, rikító, vásári festményt dobáltunk egyhalomra a pince mélyén. Sztálinokat, Rákosikat. Mi, a «vezérek» áldozatai. Ily szívesen ritkán vonultam ki életemben. Beszélnünk nem volt még szabad. Csak Bagi Jóska mormolta a menet élén a Sztálin-litániát: «Sztálin a békeábránd óra, Sztálin a világforradalom kormányosa, Sztálin a dolgozók barátja, Sztálin a szoci-

XII. PIUS PÁPA

az 1956-os szabadságharcról:

«Testvéred vére hozzám kiált a földről» — mondotta az Úristen Káinnak s ezek a szavak ma sem veszítették érvényüket. Tehát a magyar nép vére is az Istenhez kiált, ahhoz az Istenhez, aki mint igazságos bíró, bár az egyéni bűnöket gyakran csak a halál után bünteti, a népek vezetőit és magukat a nemzeteket az általuk elkövetett igazságtalanságok miatt, a történelem bizonyossága szerint, nem egyszer már ebben az életben sújtja.

Könyörögve fordulunk az Úrhoz, hogy adja meg azoknak, akik ezekben a válságos napokban életüket veszítették, az örök világosság fényét és a mennyország békéjét.»

alizmus mozdonyvezetője, Sztálin a nagy, Sztálin a bölcs, Sztálin a világosság». Amit a többi rabok erre a fogaik között válaszoltak, nem hasonlított a május elsejék örömujjongására. A börtönőr sötétben hallgatott. De a munka befejezésekor ő is nagyot köpött a börtönpince romhalmazára.

Évszázadunk alapos leckét kapott a személyi kultusz hiábavalóságáról. Még az Egyház is okult belőle. A reneszánsz és barokk korok sallangjai lehullanak. Visszatérünk a szegény Krisztushoz, aki nem uralkodni jött a világra, hanem hogy embertársait alázatosan és áldozatosan szolgálja. Egy «személyi kultusz» megmarad számunkra: vértanúink, hőseink, szentjeink tisztelete. Őket Isten kegyelme és alázatos szolgálatuk tette nagyokká. Az ő alakjukhoz nem tapad vér, könny és átok. Csak az Igazság és Szeretet hűséges szolgálata. Ezért minden idő felett az Örökkévalóság-hoz tartoznak.

DR. ISPÁNKI BÉLA

Herrn
Prof. Dr. Gajdiny Aladár
Priesterseminar
7000 Chur 2

P.P.
5430 Wettingen 1

A fényel tusakodó

Oten könyökölnek az asztal fölél. A csen-gő aranyérmék köré. A két balsó egyike az eléje számolt dukátok egy részét már a bőrzacskójába gyömösölte. A másik halmot hasa alá söpörte. Az utolsó harmadot épp most pengeti ölébe a kövérkezű bankár. Kalamáris ágaskodik a szerződés aláírására. Ki lehet a föléjük tornyosuló, kopaszodó aggastyán, aki okuláréval figyel a számolási műveletet. Mi a tét: adósságtörlesztés, megvesztegetés, vérdíj, házárdjáték? Ebben a pillanatban nem is ez a fontos, hanem ami az arcukra van írva: az aranyláz. A főníciai hajósok óta a pénznek változó a története. A napjainkban divó szerepe a reneszánszban indult el útjára. A bankár mesterség más, mint a vámosság. A pénz most kezd önálló életbe. Nemcsak csereeszköz, hanem megforgatott haszonforrás. Él, megfiadzik. Gyilkolnak érte. A pénzverdék éjjel-nappal dolgoznak. Afrika, Kelet s Portugália ezüstbányái nem tudják kielégíteni a nyersanyag szükségletet. A pénz az ördög ganajává gonoszul. Minden rosszra képesek érte. A mammonimádat áhítata s mohósága teljes hatalmával fogva tartja a fönti két nyereszkeskedő minden gondolatát.

A bankár jobbjának két számoló ujjából épp kiesik az utolsó forint. Magára mutató baljával kérdezi: én, rólam lenne szó? De szeme már választ is: mindenre kész vagyok, rendelkez velem! A tollaskalpagú, vívókartos festő háttal ülő önarcképe s vele szemben a pompás apródja csodálkoznak a váratlan jeleneten. Jobbról erős fénynyaláb szúr bele az együttesbe. A homályból kar nyúl a vámos felé. Több, mint hívás. Inkább Ádámot teremtő Istenkéz, melyből átpattan a szikra. Digitus Dei, mely kövekből is támaszt fiakat. Kézrátétel, mely a váltóasztal vazallusából Isten országának apostolává avat.

A Piazza Navona hónaaljában, a franciák templomában az első oldalfülke őrzi Caravaggio (1573-1610) Máté-trilógiáját. Bárminemű izmus hódolójának is szívdobbanást okoz a festmény. Bizonyítja, hogy a nagy mű idők és fölfogásokon túl mindig aktuális.

A Lévi meghívása 27 évesnek tünteti föl a festőt. 16 évvel előbb apjának, az urasági építésznek koporsója mellől csapták ki festéktörő inasnak. A 11 éves, féktelen vérmérsékletű, apa nélkül maradt alig kamasznak, akiben 7 ördög lakozott, a maga lábán kellett megharcolnia küzdelmét a létért. Állítólag, ha 15 napot dolgozott, egy hónapig a játékbárlangokat bújta, vagy csavargott. Mindig készen összeveszni, lovagias ügyeket pengeéllal megoldani. A csendes mesteremberek, hallgatag mázolóknak között, 300 évvel megelőzve korát, a bohémélet előfutára lett. Hetyke sajkájában, a svájci gárdisták buggyos nadrágjában, karddal oldalán, apródja társaságában — amilyenek beültette magát a Lévi-kompozícióba — szerenádot ad, széplányokért párbaft vív, tányért tör a kocsmában riválisa fején. Az akkori Rómából ízelítőnek megmaradt a Via Monserrato-nak a Campo di Fiori-ba nyúló sikátora, ahol bicska nélkül még ma se tanácsos legénykedni éjszaka. Labdájából támadt vita miatt — még ma is lát-

ható forró utcai jelenet félében — ledöfte ellenfelét.

A művészetnek is fenegyereke lett. 16 évesen úgy fest, mint egy nagy. Michelangelo 10 éve halott, Raffaello 25, mikor ő születik. Mindenki a két titánt utánozza. Persze csak külsőségesen, a manivizmus possadt eclecticismusával. Elég bekukkantani valamelyik «barokk» templomba, hogy hányingert okozzanak a boltozatok szépségei. Teadélutánra invitáló mozdulatuk, kicsinált combjuk és egyéb idomaik kelletésével a legkevésbé se keltik szentek illuzióját. Caravaggio szerencsésére nem tud úgy festeni, mint Raffaello, annak külsőségeit utánozva. Ösztöne megmenti a Raffaellostól: a modorosság hidegségétől. Még mint gyerekfestő ünneprontóan a maszkok lépésébe kezd. Mintha még a vékonyka állvállásosság maradékait is a sarokba vágná. Az utcákról szedi föl modelljeit. A kis Bacchus valóságos kofagyerekké lesz. A menekülő Szent Család szegény munkás familia pihenőjére egyszerűsödött. Magdolnának bukott lányt ültet föl, aki hiába várja hűtlen szeretőjét. Szűz Mária halála éjjeli menedékhely nyomott környezetévé válik. A zarándoknak a lábán hagyja a procecció alatt rátapadt sarat. Az Isten-anyát lerántja a hétköznapiakba.

Azonban ugyanakkor, mikor desacrál, valami különös új mítoszt teremt. A mítosznak azt a fajtáját, amely korokon és fajtákon túl fölbuzog az emberi lélek mélyéről. Azt, amely a szépben él, amely csodákat kikényszerítő hatalom. Mint a boldogtalan szirakúzi asszony hite, amely megkönynyezteteti a vásári gipszmadonnát. Dávid a hetyke suhanc felénk böki a levágott Góliát-fejet. Olyan kísérteties mozdulattal, hogy várjuk, hogy a kép sötétjéből kiszól a seregek Ura, Isten. A kigyótaposó asszony és gyermeke mögött halljuk az ősevangéliumot deklamáló Teremtő hangját. Talán ő a szürrealizmus atyja. Valószínű, hogy csodálkozna a kifejezésen. Maga és kortársai föl se fogták nagyságát. Mi visszavetítve fogalmainkat új gazdagítást adunk neki. Persze, hogy nem akarta, de ez nem is baj. A fontos az, hogy benne van. A világnézete, még ha nem is tudott róla.

A mediterrán tájon ritka ez a képesség. Fellíni filmkockáival, Pasolini Máté-evangéliumában ábrázolja az őszöztönt, mely Egyiptom templomaiba éppúgy, mint a gótika köveibe beleépült. Ezért furálom a mai törekvéseket, melyek kilúgozni akarják az örök emberi természetből e minden valláshoz elszegődött életérzést.

Hogyan éri ezt el? Képei színpadok. Oldalról, mint a villám fényt dob a szereplőkre. Megvillantott figurák lépnek elő a homályból. Nem szemből fricskázza a fényt, hogy minden világossá váljék. A suroló fény miatt a nem kívánt részletek még sötétebbé kormozódnak. Raffinált kompozíciós eszköz: a másodrendűt, ami csak zavar, a sötétbe mártja. Eltünteti. Sőt, még önkényesen is jár el, mert nem a geometria sugárvonalaival szerkeszt. Ötletszerűen épít, töröl, rámutat, kizár, áld s íté. A sötétvilágos relációk időtlen szférát teremtenek. Kozmikus másik világra utalnak, ahol ez a

fény igazságot oszt, a bűnt megutáltatja, a szentet éteri ragyogásba öltözteti. A fény intézkedik, uralkodik. A fény téren kívüli organizmussá, éltető, fogható szublimált állaggá valósul.

Vannak kimondhatatlan érzések. Szókombinációk melléktermékeként átsuhanó gondolatok. Különös horizontok fölött villódzó talányok. Viszonylatok segítségével a negyedik dimenzióból előbomlik a megérthetetlen. A misztikus hümmög: szem nem látta, fül nem hallotta. A művész kezek, lábak, arcok asztalok, csapódó ablakok, kísérteties falak formáit sötétbe dönti, rikoltva fölragyogtatja. S egyszer csak halljuk a pénz csengését, a kinyitott ajak hangját, a harang zúgását. Elértünk abba a világba, ami elérhetetlen. A fényvel együtt Krisztus lép be az ajtón a házárdjátékosok lebujaiba. Kezéből áradó fényvonal mentén átszalad a kegyelem a meghívottra. A pattanásig hevült légkörben a szeretet megigéz, leteper, sodor és magával ragad.

1606. 33 éves. Gyilkosság miatt menekülnie kell Rómából. Ekkor vajúdott hatodik gyermekével, a jövő Rembrandtjával északon egy anya. Míg felnő, az alatt a Caravaggioi lecke Nápolyon át Hispaniába s onnét Németalföldre ér. Máltáig szökik s útközben elszórja képkincesit. A vándormadár szomorú vágyával, hátha lesz még vizszatérés. Zaklatott utolsó négy évének a végén nem bírja tovább. Visszaindul. Podgyászával személycsere miatt orra előtt kiindul a hajó. Fut utána. A pointinai mocsarak nádasában maláriába esik. 2 héttel késik a fölmentő kegyelem. 1610 július 31. Utolsó Keresztelő Jánosában örököltette meg a kimondhatatlan szomorúságot, mely arcára fagyhatott.

Aki kíváncsi, hogy nézett ki a fenegyerek, a Máté kivégzésének a hátterén megfigyelheti előkukocskáló tekintetét. Szemléli a kegyetlenséget. Nem vesz benne részt — csak figyel s ábrázolva igazságot oszt. Magát is elítéli a Dávid markában lógó Góliáthban, mely önarcképe. Élete Jákob küzdelme Istennel. Prometheus kőgörgető viaskodása. Megérti a fényt. A kegyelem számára reális valóság. Ábrázolni is tudja. De nincs ereje belekapcsolódnia. Fölállni a játékasztaltól s Mátévá válni. Csak képeit itatja át a grácia fluidumával. A lelkiismerete élő. Ott túl a rácson egy más világ van — ha ecsethez nyúl, erről a hitről tanúskodik. Talán mint a kegyelmet értő, bűnbe botlott pap. Ez az óriási különbség. Ma lelkiismeretfurdalás nélkül gonoszokodnak. A régi ember is vétkezett, de utána bűnbánatot tartott. Utcaink cinikusai nem tépelődnek többé. Megvakultak a jóra. A sötétet tartják világosnak. Legyintenek, hogy az önitélet az első mozdulat, hogy az égi erő leteperhessen.

Ki tudná, mikor megkapta az utolsó behívót — mely mindnyájunkra vár — s mely ellen már nem tusakodhatott, mikor nyomorúságos, kicserepesedett száján ellehelte az utolsó jajt, mikor elhaló szemében kihunyt Itália szikrázó napja s belepte a nagy földi éjszaka — ki tudná, milyennek láta az igazi fényt, az odatúlit, amelyet színeivel keresett, de nem lelt meg e siralomvölgyében.

PROKOP PÉTER

FEKETE ISTVÁN:

Rekviem

Az ember — tulajdonképpen mindent kibír, még a halált is. Elvégezte a leckét és megfelelő bizonyítvánnyal felszerelve «haza» megy, csodálatos vakációra, amelynek nincs szeptemberje, nem kell «felsőbb osztályba lépni», mert felsőbb osztály nincs. Még a purgatórium pótvizsgálója is megnyugtató, mert ott már biztosan áteresztik a meggondolatlan halandót.

A véglegesen megbukott egyének sorsa azonban szörnyű, mert osztályismétlés — nincs.

Ez így elmondva persze elég könnyű dolog, hiszen a reménység végtelenségében még a nyolcvan éves aggastyán is érzé, hogy csak most szállt csónakba, most iratkozott be ebbe a bizonytalan iskolába, és majd behozza az elmulasztottakat, van még idő... De előfordul, hogy váratlanul vizsgára írják ki a halogató egyént, s anynyi ideje sincs, hogy mukkanhatna, máris ott áll a Tanári Kar előtt.

Ez történt egy barátunkkal is, aki Fehérvárra indult el — autón — s útközben kellett vizsgáznia. A szembejövő teherautó ugyanis bal első kerekére defektet kapott, s a kis kocsit összenyomta, mint a harmonikát. Barátunk azonnal meghalt. Remélhetjük azonban, hogy a nagy és utolsó vizsgán jól felelt, mert ügyvéd volt a földi életben, ámbár — egyesek szerint — ez a foglalkozás súlyosbító körülmény, s az ilyenek nehezebb kérdéseket kapnak.

Barátunknak tehát nem fájt már semmi, de az özvegyét szinte megfojtotta a fájdalom, és a ravatal érthetelenségét, a hulló göröngyök hörgő takaródóját csak azért bírta ki, mert valami távoli reménység ködölt a fejének országában, hogy mindez talán nem is igaz, és ha igaz, bizonyára javára vált annak, akit szeretett.

— És most mi lesz veled? — kérdezte bátyja, aki meghatottan nézte huga tántorgását az emlékek és a bútorok között.

— Legjobb lenne, ha pár hétre lejönnél hozzánk vidékre. Idegen környezet... meg a lakással is gondolni kell valamit. Az lenne a legjobb, ha engem felhelyeznének. A gyerekek már iskolába mennek, ámbár Emma nehezen jönne. Ekkora lakást nem tarthatsz meg.

— Istenem, hát kiadom.

— Idegenek, társbérlet... sohasem szabadulsz meg tőlük.

— Hát, ha ti nem tudtok jönni... meg Emma sem akar. Még a temetésre sem jött fel...

— Mondtam, hogy mind a két gyerek beteg. Ne légy igazságtalan, úgy sírt, mint-ha az apja halt volna meg, tudod, hogy szeretted Gyulát.

Az özvegy válla megrándult, s kiapadt könnyei újra meignidultak.

— Hát akkor mit csináljak? — szipogta és úgy érezte, a halottaknak sokkal könnyebb.

— Talán megpróbálom felhelyeztetni magam. Emmának is meg kell értenie, ámbár ott lent három szobánk van.

— Persze... de hát a hall is a tietek lenne, én hozzám nem jár senki.

— Nem szabad elzárkózni. A hall és a fürdőszoba közös. Közösben takarítjátok... Egy család leszünk. Persze — tette hozzá, — ha sikerül az áthelyezés, ami végtelenül nehéz lesz. A bútorokat eladod?

— Nem, nem!

— Gondoltam, mert — ha lenne valami a dologból — a mi bútorainkkal kár lenne hurcolkodni. A te szobád lenne a leglakályosabb, Gyula holmijával...

Az özvegy gondolatai közé megint odahullott a fájdalom malomköve és csak bólintott.

— Próbáld meg Béla, mégis csak együtt lennénk.

Béla mérnök volt, s a földi élet logarlécét állandóan zsebében tartotta. Hugát szeretete, de ezt a szeretetet is logarléccen mérte. Hazaérve barackot nyomott a két kisfiú fejére, akik meglepő egészségesek voltak, aztán beterelte feleségét a belső szobába.

— Nos! — nézett rá az asszony.

— Simán elintéztem. Megyünk! Na, ki vagyok?...

— Angyal! — ugrott fel Emma, de a férfi megállította a hitvesi gyöngédség gyakorlásában. — Két szoba, hall a mienk, ezeket a kacamákat pedig — intett a jól elnyűtt bútorok felé — eladhatod. Összes bútoruk bent maradt... te persze nehezen jössz fel Pestre, de hát minden áldozatot meg kell hoznunk... — és nevetett.

A felköltözés simán ment és olcsón. A gyerekek először megilletődve, csendesen jártak a ragyogó parketten, de aztán megszokták, s a csendet hol vidám, hol acsarkodó lárma váltotta fel.

— Élénkek — mondta Emma — hiányzik szegénykének az udvar... az a jó vidéki levegő, de mondtam én Bélának... s ez a rettenetes lakbér, gáz!...

Úgy állapodtak meg, hogy a berendezett lakásért a lakbért, gázt és villanyt Béla fizeti. A lakbér azonban rendkívül alacsony volt.

Az özvegy lassanként beszorult szobájába, de sokáig nem engedte magára ömleni a szeretetlenség hullámain. Ilyenkor előhívta a múltat, a magány alkonyi kedves árnyait... ha ugyan Emma nem rádiózott. De Emma majdnem mindig rádiózott. Hallgatni ugyan nem hallgatta, mert közben jött, ment, takarított, főzött, sőt beszélgetett is, de a rádió bömbölt vidám meséket, elefántvadászatokat, és vízállásjelentést.

— A villanyt ugyanis mi fizetjük — mondta — és engem nem zavar.

— De engem nagyon zavar.

— Majd megszokod. Eleinte nekem is furcsa volt.

És egyszer csak kialudt a hallban a villany.

— Kis körtét végy, a villany drága, de nem is kell az a nagy világtítás.

Az özvegy nem vett semmiféle körtét. Ő nem járt este a hallban.

Aztán egyszer a gázt eloltva találta a krumpli lábas alatt, pedig csak pár percre ment a szobájába.

— Állj mellette, ha főzöl, nem tűröm a pazarlást. Mi fizetjük...

És akkor az özvegy kicsattant. Előjöttek a törkretett bútorok, a piszkos fürdőszoba, az őrzöngő rádió és minden. Aznap este pedig Béla nyitott rá ajtót, csak úgy kopogtatás nélkül.

— Hallom, Emmával gorombáskodtál. Ez a hála? Figyelmeztetek, hogy ha ez még egyszer előfordul: baj lesz... — és bevágta az ajtót.

Ettől kezdve már nem is beszéltek. Emma kellően fűtve tartotta urát, hogy az már alig köszönt. Ha Béla enyhülni kezdett, szorgalmasan gondoskodott új fűtőanyagról.

Így jött el apjuk halálának évfordulója, amelyen minden évben öreg pap barátjuk tartotta a gyászmisét, de ebben az évben csak egy lap jött helyette, hogy ő ugyan megtartja a rekviemet a vidéki kis faluban, pontosan fél nyolckor, de Pestre nem jöhet fel, helyes volna tehát, ha az özvegy ugyanakkor misét hallgatna megszokott pesti templomában.

— Lesz apánkért mise? — kérdezte Béla, előtte való nap kissé szelidebben.

— Lesz.

— Hánykor?

— Fél nyolckor.

Béla fejébe vágta a kalapot, jelezve, hogy ennyi felvilágosítás neki elég, s az özvegy nem magyarázhatta meg, hogy igen, de nem itt...

— Szólnom kellett volna — állt fel benne a lelkiismeret —, de ha alig állt velem szóba...

Tehát nem szólt, de nagyon megbánta. Már a padban ült a korai misén, amikor nagyon illendően, tisztesen mellé telepedett az egész család.

— Jaj, miért nem mondtam meg, még azt gondolják, sajnáltam. Kijön majd a pap pirospan vagy zöldben... ezek meg itt szépen, feketébe öltözve gyászmisét várnak. Istenem, Istenem!...

S ekkor búgni kezdett az orgona, a megbékélt szomorúság lágy simogatásával, megcsendült a csengő, és négy ministráns nyomában három pap állt meg az oltár előtt a gyázmise teljes pompájában.

Az özvegy elsírta magát a kegyelem csodás mentőövében, s az már eszébe se jutott, hogy kiért lehet éppen most ez a rekviem. Bátyjára nézett és látta, hogy annak arcán is lepereg a könny. Az orgona hullámai már a földön jártak, s bennük hullámoztak régi emlékek, elporladt napok, s a szeretet múlhatatlan, meleg csillogása.

S az özvegy buzgón imádkozott apjáért, az ismeretlenért is, akiért ezt a szentmisét bemutatták, de Gyuláért is, aki — úgy látszik — jól vizsgázott, és jó helyre jutott, mert csak mint a család ügyésze intézkedhetett megfelelő helyen a hárompapos rekviem dolgában.

MEHRLE TAMÁS

Az Egyház mai helyzete

Cikkünkkel nem akarunk magyar testvéreink lelkében nyugtalanságot kelteni. Ellenkezőleg, segíteni szeretnénk őket, hogy a jelen krízisben világosan lássanak és e válság ellenére is megőrizzék Istenbe vetett bizalmukat.

Szándékosan beszélünk krízisről, válságról. Egyesek kerülik e szavakat, hogy a híveket ne zavarják. De a helyes keresztény életszemlélet nem kívánja tőlünk, hogy rózsaszínű szemüveget viseljünk, hanem hogy reális életszemléletünk legyen. Nos, tagadhatatlan tény, hogy az Egyház a jelenben történelmének egyik legnagyobb krízisét vészeli át és még nem tudhatjuk, mi lesz ennek a válságnak a végfejlődése. Ne vigasztalódjunk túl könnyen azzal, hogy csak fejlődési krízisről van szó, mert a fejlődési krízis is bizonytalan kimenetelű lehet. Fejlődési krízisnek tekinthető a reformáció kora is, a megújulás ugyan bekövetkezett, de nem járt súlyos veszteség nélkül, a nyugati egyház kettészakadt. Ez a lehetőség fennáll a jelenben is. Ne elégedjünk meg tehát egy bizonyos felületen optimizmussal, nézzünk szembe a valósággal, még ha kellemetlen és fájdalmas is.

I. Az Egyház jelenlegi krízise nagyrészt a nyugati társadalom válságának a következménye. Sokat lehet erről mondani, csak egy-két gondolatot ragadunk ki.

1. Régente nagy különbség volt a vezető és vezetett társadalmi réteg között. Az általános iskoláztatás és művelődés következtében az emberek — ahogy manapság mondják — elérték nagykorúságukat. A mai ember emberi méltóságának tudatára ébredt. Nem fogadja el mások irányítását kritika nélkül. Egyenlőnek érzi magát többi embertársaival. A régiek számára a tekintély mintegy felülről származó kötelező erőt jelentett. A mai ember a tekintélyben a közösség akaratának a leszűrődését látja. Ezért manapság a demokratikus színezetű életstílus látszik kívánatosnak. Ez a nagykorúsodás jó dolog, haladásnak tekinthető, viszont sok eltévelyedésnek a forrása is lehet.

2. A mai ember tudatában van ennek az említett társadalmi változásnak. Szigorúan ítéli meg az eddigi társadalmi formákat, intézményeket. Minthogy az eddigi társadalmi formák nem hozták meg az ember boldogulását, nemcsak kritizálja azokat — ez sok esetben helyén való lenne, — hanem megvan a veszély, hogy elvben és radikálisan elveti és lerombolja őket: forradalmi és anarchista tendenciák mutatkoznak mindenütt. Főképpen az ifjúság esik könnyen ebbe a hibába: szigorúan ítéli meg az eddigi intézményeket és minden bajért «en bloc» az idős generációt teszi felelőssé. Ebben a magatartásban van valami kedves, szinte megható fiatalos naivitás is: azt hinni, hogy majd ők mindent jobban csinálnak. Ezzel kapcsolatos aztán, hogy az újdonság, a változtatás mindig nagy vonzóerővel rendelkezik. Az új jelgéknek — a legtöbb esetben nem is újak, hanem ősrégiek —, hangzatos szólások-

nak hatóereje is ezzel magyarázható. Franciaországban katolikusok is, sőt papok is, a kommunistákkal szimpatizálnak és amikor a magánkapitalizmus ellen agitálnak, nem gondolnak arra, hogy az államkapitalizmus sokkal nagyobb visszaéléseknek a forrása szokott lenni.

3. Az öntudatraébredés, a történelmi változás fontosságának a felismerése és értékelése arra vezet, hogy az igazság fogalma viszonylagossá válik. Ebben van valami helyes meglátás, bár nem annyira az objektív igazság viszonylagos — az igazság azonos a ténnyel —, hanem annak emberi felismerése és kifejezése. De ezt a tényállást is rosszul, azaz eltúlozva lehet értelmezni. Egyesek annyira mennek az emberi öntudat és szabadság értékelésében, hogy az objektív igazság megismerési lehetőségében már nem is hisznek. Ez részben bölcsélet-történelmi okokkal lenne magyarázható — idealizmus hatása —, részben onnét származik, hogy a kötelező erejű igazságban az emberi értelem illetéktelen megkötését látják. Ilyenformán az ember maga válik az igazság forrásává. Az igazság mint objektív, norma jellegű, kötelező tényező megszűnik, legfeljebb teljesen funkcionális értelemben marad meg, pl. a közösség életét irányban és addig irányítja, ameddig a közösség többsége akarja és jónak látja. Az objektív igazsággal aztán veszendőbe megy az abszolútum értékelése is.

II. Mindezek a tendenciák az Egyház jelenlegi krízisében is megnyilatkoznak, ami érthető is, hisz az Egyház nem légtüres térben él, emberekből tevődik össze.

1. A II. Vatikáni Zsinat a humanum jegyében folyt le. Nem mintha a zsinat az Egyház isteni eredetét és célkitűzését tagadta volna — egyetlen egy dogmát sem adott fel — azonban minden erővel azon volt, hogy az emberi élet értékeit és érdekeit, beleértve az evilági életet is, védje és érvényre juttassa. Ezen magatartásával a zsinat az Egyház évszázados mulasztásait is jóvá akarta tenni és ennek csak örülni lehet. Az Egyház elfogadja a nyugati társadalom nagykorúsodásának a tényét, nem tekinti az azelőtti politikai kormányformákat szükségesnek, nem tekinti önmagát a túlhaladott társadalmi rend örökének, nem ítéli el az emberiségnek jó értelemben vett szocializálódását, maga is hirdeti az emberek elvi egyenlőségét. A zsinat azt akarja, hogy a hívők is tevékenyen vegyenek részt az emberiségnek a földi boldogulásáért folytatott gigantikus küzdelmében. A vallás számukra ne legyen ürügy, hogy csak individuális túlvilági boldogságukat keresve az emberiség földi sorsával ne törődjenek, lelkileg mintegy emigráljanak és ezáltal az evangélium világot átalakító kovász-jellegét veszélyeztessék. Ezen humanizálás által a zsinat egy igazi egyházi megújulásnak biztos alapjait rakta le. De vajon e megújulás csakugyan bekövetkezett-e?

Vannak rövidlátó optimisták, akik alig győzik magasztalni az Egyház zsinat utáni megújulását. Mi inkább VI. Pál pápának

adunk igazat, aki ugyancsak azon van, hogy a jelenlegi törekvésekben felismerje és elismerje mindazt, ami jó és igaz, de ugyanakkor szomorúan leszögezi, hogy a megújulás egészében véve nemcsak hogy nem következett be, hanem az ellenkezőjébe csapott át, a vallási és egyházi élet dekadenciájára vezetett. A teológusok ugyanis nem tartották meg a zsinat bölcs mérsékletét, — ahogy mondani szokták — átlendültek a ló másik oldalára. Szem elől tévesztették, hogy a krisztusi hit elsősorban a túlvilági élet örök boldogságára irányul és hogy minden egyéb tényezőt ehhez az örök élethez kell viszonylagosítani. Az a mai tendencia, amely elhanyagolja az ember lelki és egyéni vertikális kapcsolatát Istennel és az örök értékekkel, és a vallást az emberi kapcsolatok horizontális síkjára szorítja le, találónan horizontalizmusnak nevezhető. A horizontalizmus nem annyira egységes tant képvisel, hanem inkább bizonyos zsinat utáni tendenciák gyűjtőneve. Manapság minden vonalon kiütözik, nemcsak teológiai művekben és a vallásos zsurnalisztikában, hanem még a vasárnapi prédikációkban is. Ezek a prédikációk is egyre inkább a humán körébe zárkoznak: társadalompolitikai, pszichológiai és mélypszichológiai tanácsokat adnak, de Istenről, kegyelemről és az Istenben található halál utáni örök életről már alig beszélnek. Nos, ha az Egyház sajátos természetfeletti küldetését elhanyagoljuk, akkor magát az Egyházat is pusztán csak emberi társadalom mintájára fogjuk fel. Érthető tehát, hogy a horizontalisták az Egyházat alapjaiban kívánják demokratizálni. Ezzel kapcsolatosan különböztessük meg a strukturális demokráciát, az eljárás demokratikus jellegétől. Az utóbbit a zsinat is kezdeményezte, de a strukturális demokráciát nem fogadta el. Így pl. a pápai hatalmat lehet abszolutisztikus, autokrata módon és lehet demokratikus módon gyakorolni. A zsinat kiemelte ugyan a püspöki kollégialitás elvét, de a pápa primátusát nem akarta csökkenteni vagy kérdésessé tenni. Az Egyház alapstrukturáját nem lehet az emberi társadalom mintájára átdemokratizálni, mert hierarchikus szervezetét Krisztustól nyerte. Bármennyire is kívánatos tehát, hogy a pápa és a püspökök ne kényurak és középkori fejedelmek módjára irányítsák az Egyházat, hatalmukat mégsem a hívektől, hanem Istentől nyerték. És bármennyire is jó, hogy a plébánosok híveik véleményét is kikérjék, a pap mégsem tarthatja magát csak a hívek — vagy ahogy manapság mondják, az Isten-nepe — megbízottjának, a közösség hivatalnokának, mert küldetését, méltóságát, hatalmát szentségi úton Istentől nyerte. A mai horizontalisták azon vannak — és ez szempontjukból érthető is — hogy a pápai hatalmat gyengítsék. Ezért beszélnek pluralisztikus egyházi szervezetről. Hol a pápai csalhatatlanságot teszik kérdésessé, hol a helyi püspökök vagy püspökkari konferenciák tekintélyét próbálják a pápai tekintély ellen kijátszani, hol a tanító egyház tekintélyét szeretnék meggyengíteni azáltal, hogy döntő szere-

pet követelnek a teológusok számára is. Ha látszólag a püspöki hatalom megszilárdításán fáradoznak is, ez nem azért van, mert püspökeiknek engedelmességre szeretnének, hanem azért, mert a helyi püspököt könnyebben lehet befolyásolni és Isten-népe állítólagos akaratával megfélemlíteni és megszarolni. Nyilvánvaló, hogy mindezek a tendenciák az Egyház egységének a felbontására vezetnek. Bár pluralizmust hirdetnek, az eredmény egy igazi pluralitás lenne, az egységnek önálló részekre, egységekre való szakadása, amelyek egymással legfeljebb laza koegzisztenciában maradnának.

2. A mai társadalom második jellegzetesége is kiütöközik az Egyház krízisében: a múlttal való szakítás, az eddig társadalmi vagy egyházi intézmények megvetése és lerombolása, az újszerűség keresése. Ez a hiba is egy jó, de egyoldalúan és eltúlzottan felfogott törekvésekből származik. Az emberi társadalomnak intézményekre és jogi rendszabályozásokra szüksége van. Persze az intézményeket mindig az a veszély fenyegeti, hogy megkövesedve a társadalom életét már nem szolgálják, hanem gátolják. Egy bizonyos megkövesedésnek a jele az egyházi intézményekben is tapasztalható volt. Gondoljunk egyes római kongregációk eljárás módjára, bizonyos szerzetesi szabályokra és az Egyház jogi praxisára.

Nos, a II. Vatikáni Zsinat ezeket az egyházi intézményeket revideálni akarta. Az új liturgiát részleteiben kritizálni lehet, azonban egészében mégis egy óriási vívmányt jelent. A római kongregációk, az egyházi törvénykönyv és a szerzetesrendek revideálása folyamatban van.

Sajnos, igen sok mai teológus ugyanabba a hibába esik, mint társadalmunk ifjúsága. A jogszabályozást önmagában, a szerzetesi intézményt önmagában, a tekintélynek járó engedelmességet önmagában elveti és az ún. karizmatikus szabadságra hivatkozva minden tekintélyi és jogi megnyilatkozással szembehelekedik. A frieburgi egyházmegyében a püspök egy papot rendreutasított, mert egy protestáns pásztorral koncelebrált. A pap azt válaszolta, hogy püspöke egyéni felfogását tudomásul veszi, de karizmatikus küldetésnek tartja, hogy ez esetben ellene mondjon és az evangéliumi szabadság jegyében cselekedjék.

Ha az Egyház azelőtt mindig azon volt, hogy eddigi életével és állásfoglalásával folytonosságban maradjon — hisz minden élőlény múltjával folytonosságban és alapstruktúrájának fenntartása mellett növekszik és fejlődik, — a mai prófétai lelkű teológusaink szakítanak a hagyománnyal, a tradícióhoz való hűséget maradiságnak minősítik és a híveket a kommunikációs eszközök ügyes manipulálásával csoportokba tömörítik, hogy az egyházi tekintély elleni harcukban eszközként felhasználhassák. Ha ezek a próféták a Szentlélekre hivatkoznak is és ha karizmáról beszélnek, a Szentlelket saját fantáziájuk és feltűnési viselkedésük sugallatával tévesztik össze és a Szentléleknek az igazságok védő szerepéről az Egyházban megfélemlenek.

(Folytatása következik)

Tiltakozik a jugoszláv püspöki kar

Zomborban magyar tanítónőt tettek ki az iskolából, mert nem tagadta meg a vallását. Az állam Titó levelére hivatkozva követeli az ifjúság ateista nevelését. Az Egyház és a keresztények jogait elnyomják. A püspöki kar követeli az emberi jogok és a vallásszabadság alkotmányos elismerését és gyakorlati biztosítását.

Több napos értekezletet tartott a jugoszláv püspöki kar Horvátország fővárosában, Zágrábban. Megvizsgálta a fokozódó egyházüldözést és a zombori esetet. Tanulmányozta az Állam és Egyház viszonyának alakulását. Nyilatkozatot dolgozott ki ezekről a kérdésekről és kilenc pontban foglalta össze az «aggasztó» jelenségeket. Nyilatkozata tiltakozás a kommunista párt-szervezetek és a hatóságok túlkapasai ellen. A főpásztorok tiltakoznak a fokozódó egyház- és vallásellenes propaganda ellen. Az Egyház és a hívek jogait ebben a kérdésben egyre szűkebbre fogják. A pártvezetőség nem vonakodik a vallást, főleg pedig a kereszténységet ártalmasnak nyilvánítani a társadalomra vonatkozólag. Ezen kívül a hatóságok semmibe veszik a katolikus hívek és papok jogos követeléseit. Megakadályozzák a hitükhöz ragaszkodó pedagógusok iskolai alkalmazását. Úgy tesznek, mintha az ateizmust államvallássá akarnák nyilvánítani és nem számolnak azzal, hogy a hívek, keresztények millióit sértik meg intézkedéseikkel.

A hatóságok és a pártfunkcionáriusok azzal vádolják a püspököket és a papokat, hogy a híveket államellenes politikai tevékenységre lájítják. A püspöki kar tiltakozik az ilyen rágalmak ellen és követeli, hogy hagyjanak fel vele.

A zombori eset néhány héttel ezelőtt történt. A zombori ipariskolában a helyi pártszervezet elbocsátotta Bajics Cecilia magyar tanítónőt, mert nem akarta megtagadni katolikus hitét. Az elbocsátás törvényellenes volt — írja a zágrábi AKSA katolikus hírügynökség. A Glas Concila katolikus kétheti lap pedig azt kérdezi: mióta van joga a helyi pártszervezetnek ahhoz, hogy nem párttagot elbocsásson olyan állásból, amely nem a párt hatáskörébe tartozik. Ki meri azt állítani, hogy Titó levelében előírta a hívő keresztény pedagógusok elbocsátását. A levél semmit sem szól erről — írja a Glas Concila — és így folytatja: ki bizta meg a helyi pártszervezetet, hogy kikémlelje, mit csinálnak a hívő pedagógusok a szabadidejükben? A zombori pártszervezet alkotmány- és törvényellenesen cselekedett — folytatja a lap — amikor elbocsátotta a magyar tanítónőt és ezt úgy hajtotta végre, hogy a tanítónő még kézbe sem kapta az elbocsátót, amikor helyébe állították az utódját.

Hasonló visszaélések az országban több helyen is előfordultak az utóbbi hónapokban — írják tiltakozásukban a püspökök. Kuharics — a jugoszláv püspöki konferencia elnöke a Bamberg-i egyházmegyei lapnak adott nyilatkozatában ezt a minap külön is megerősítette és aláhúzta, hogy Jugoszláviában az állam erőszakkal rákényszeríti az ateizmust az iskolákra, ami nyilván ellenkezik az emberi jogokkal. A

főpásztorok követelik, hogy a készülő új jugoszláv alkotmányban biztosítsák a vallásszabadság jogát és gondoskodjanak ennek tiszteletben tartásáról is.

Jugoszlávia tehát ideológiai téren visszatér a moszkvai táborba. Ugyanolyan erőszakos ideológiai megszorításokkal találkozunk itt, mint a szovjet tábor más országaiban. Belgrádot nem zavarja, hogy megállapodást kötött a Vatikánnal és diplomáciai kapcsolatot tart a Szentszékkal. A jugoszláv kommunista párt most példát ad arra, hogyan lehet a Vatikánnal felvett teljes jogú diplomáciai kapcsolatot az egyházüldözés szolgálatába állítani. A jugoszláv püspökök ugyanis már nem hallgathattak a hívekre nehezedő nyomásról. Abban sem kételkedhetünk, hogy a Belgrádban székelő pápai nuncius, Cagna érsek is szóvátette a jogtalanságokat. Más nem tételezhetünk fel, mert VI. Pál pápa Frascatiban szeptember elején a nunciusok és apostoli delegátusok zárt ülésén kijelentette: a pápai követeknek kötelességük az emberi jogok megsértése ellen tiltakozni. Tehát a belgrádi nuncius is követte a Szentatya utasítását. De erről a világ nem tud, mert a Vatikán régi szokásához híven nem nyilatkozik. Azért nem, mert attól tart, hogy nyilatkozatával súlyosbítaná az amúgy is nehéz helyzetet. A kommunista kormánynak viszont e régi diplomáciai szokás jól jön. A világ előtt ugyanis úgy tűnik, hogy a Vatikánnak nincs kifogása a jugoszláviai helyzet ellen. Csak a püspöki kar elégedetlenkedik.

Ezt a fordulatot annak idején, amikor a Vatikán elkezdte a maga keleti politikáját és elindultak a tárgyalások Budapestről és Belgrádról, a megfigyelők előre látták. A sajtó nyíltan írt róla, hogy a jugoszláv püspöki kar óvta a Vatikán keleti politikájának napszámait az elszigetelt megállapodásoktól. Annyira tartózkodó volt, hogy a havatalsal aláírással kapcsolatos aktusokon sem vett részt, mert a megállapodás inkább a diplomáciai kapcsolatra vonatkozott, mint a jugoszláv katolikusok jogainak biztosítására. A katolikus egyháziak és világiak Jugoszláviában a tárgyalások megkezdése előtt hangoztatták, hogy a megbékélés támogatására szüntesse meg az állam az iskolában a harcos ateizmust. Legyen az iskola ideológiailag semleges. Ne kényszerítsék rá erőszakkal a marxizmust és az ateizmust a vallásos, keresztény családok gyermekeire. De kívánságukat a tárgyalások során nem vették kellő figyelembe. Jelenleg nem maradhat más választásuk, mint az, hogy hitük és a szülők jogainak védelmében a Vatikán nyílt támogatása nélkül tiltakozzanak az embertelen erőszak ellen. A jugoszláv példa láttán a megfigyelők azt kérdezik: vajon vállalhatja-e tovább a Vatikán azt a szerepet, amelyet a kommunista kormányzat keleti politikájának szántak? Hallgathat-e akkor a nyilvánosság előtt, amikor a kommunista rendszerek visszaélnék a Szentszékkal kötött megállapodásokkal és fokozzák az Egyház tevékenységének korlátozását?

FÁBIÁN KÁROLY

Diákélet Amerikában

(Californiai naplórészlet)

Az a kedélyes, bajtársias diákélet, amely Európa nagymúltú egyetemein még ma is élő valóság, az amerikai egyetemeken teljesen ismeretlen. A heidelbergi, bolognai vagy akár az innsbrucki egyetem hallgatóinak vidám diákéveiről semmit sem tudnak az amerikai fiatalok. Nem is tudhatnak, hiszen Amerikában az egyetem is mammutüzemmé vált, harminc-negyvenezer hallgatóval és ezer-ezeröttszáz vagy még több tanárral, akik legnagyobb részét nem is ismerik egymást. Tanár és hallgató között a különbség elmosódik: sok az idős, nős, családos hallgató és az egészen fiatal tanár. A hallgatók nem is köszöntik a tanárokat, még az egyetem területén sem. Nincs közöttük semmi kontaktus. Ugyanúgy nincs a hallgatók között sem.

Mivel az egyetemi órarend az ifjúságot egész napra a campushoz köti, ott kell étkezniük is, mert az előadások reggel hétkor kezdődnek és este tíz utánig is eltartanak, egymástól jó messzire fekvő épületekben. Az étkezés tehát fontos járuléka az egyetemi életnek.

Külön épületben, óriási éttermekben fogyasztják a lunch-ot a fiatalok, önkiszolgáló rendszerrel. Ezeket a minden kényelemmel berendezett, ragyogóan tiszta étkezőcsarnokokat szinte szentségtörés lenne «menzá»-nak nevezni, mert mindenben különböznek a mi egyetemi menzáink fogalmától. Inkább az európai értelemben vett «jó polgári» éttermeknek felelnek meg. Az ebéd- és vacsoramenü változatos: kétféle leves, három-négyféle finoman elkészített hús- és halétel, tetszés szerint választva, többféle körítéssel és salátafélékkel, utána tészták és sütemények, kompótok, gyümölcsök, különböző alkoholmentes italok és feketekávé, utóbbi korlátlanul. A szeszes italok tiltva vannak. Az árak ételneműek szerint különbözők, de nagyon mérsékeltek.

Naponként legalább tizenötezer hallgató és jó néhány száz tanár, valamint ugyanannyi irodai és egyéb személyzet étkezik a tágas éttermekben, melyeket külső vendégek is bármikor igénybevehetnek. Kávézó is van a campuson, de ott található az egyetem háziújságjának a szerkesztősége és nyomdája is, mellette könyv- és papirkereskedés, ahol ruhafélék is kaphatók.

Egész város az egyetem területe, óriási parkolóhelyekkel az autók ezrei számára. Hétköznaponként átlag húszezer autó parkol a campus területén, mert a hallgatók túlnyomó többsége saját autóján jár be az egyetemre. A távolságok nagyok, autó nélkül nem lehet élni.

California vegyes lakosságának megfelelően vegyes a diákság összetétele is Számbelileg természetesen a fehérbőrűek vannak túlsúlyban, de sok a színes is: kínai, japán, néger és keverékfajta. A sárgák többnyire csak egymással barátkoznak, anyanyelvükön beszélnek egymással, elkü-

lönülnek a fehérektől is, a négerektől is. Hallgatók, titokzatosak és szorgalmasak, tanulnivágyók. Értékes fajta.

Egészen más a helyzet a négerekkel. A tanteremben teljes az egyenlőség, fehér és néger diákok egymás mellett ülnek és el is beszélgetnek egymással, de a tanterem kívül alig van érintkezés köztük. Az étteremben például fehér diák vagy diáklány a világért se ül le olyan asztalhoz, amelyenél néger hallgatók ülnek és a néger diák meg sem próbálja, hogy odaüljön a fehérek asztalához, mert azok rögtön más asztalhoz telepednének. Ugyanígy a campus fái alatt sem keverednek a fehérek a négerekkel. A faji elkülönülés és négerellenesség szívósan tovább él az USA-ban . . .

De az utóbbi években megfordult a helyzet. Ma már az öntudatra ébredt néger nem is keresik a fehérek társaságát, tüntetően hangsúlyozzák külsejükben is néger-voltukat és nem titkolják fehér-ellenességüket. Számuk az egyetemeken egyre nő, hangosak, kihívó viselkedésűek, öntudatosak. A «Black Power» kiadta a jelszót: magasabb iskolákat végezni és átvenni a hatalmat a fehérektől! (Los Angeles 1973-ban néger polgármestert választott.) Erőszakosságuk olyan nagymértékű, hogy a tanárok nem is merik megbuktatni a néger hallgatókat.

Itt ki kell térnem saját tapasztalataimra. Long Beach-i tizenkét éves egyetemi tanári működésem alatt minden szemeszterben több néger hallgatóm és hallgatóm volt. Nagy rokonszenv élt bennem a néger iránt. Művészettörténeti tárgyakat adtam elő és jól tudtam, hogy ez idegen világ számukra. Ezért az írásbeli «test»-ek (kollokviumi beszámoló) írása közben formálisan sugtam nekik és dolgozatukat elnéző jóindulattal messze túlhaladó segítőkészséggel bíráltam el, bizony nem egyszer fehér hallgatóim rovására is. Megadtam az «elégéses»-t olyan test-jeikre is, melyekre a nem-négereknek minden további nélkül vaskos «elégtelen»-t adtam volna. De a tizenkét év alatt egyszer sem fordult elő, hogy néger hallgatóim írásbeli munkája az alig-elégéses színvonalat meghaladta volna. Ez a tény. Hogy ezt a tényt valóban a négerék vélt alacsonyabbrendűsége vagy pedig a többévszázados rabszolgasors nyomasztó emléke okozta-e, azt nem ezek a sorok hivatottak eldönteni.

Öltözködésükben az amerikai diákok, akárcsak európai kollégáik, hanyagok és rendetlenek. Nem is mindig tiszták, a lányok sem. Ez a metamorfózis a legutóbbi évtized alatt ment végbe. Okát itt nem kutatathatom, de a valóság az, hogy tíz-tizenöt évvel ezelőtt még rendesen, úri módon öltözködtek a fiatalok. Azután jött fokozatosan az elhanyagoltság, rendetlenség, szándékos trehanság, — ők tudják, miért. És ez még tovább fokozódik.

Hanyagosság jellemzi magatartásukat is. A campus zöld fűvén gátlás nélkül csókolóznak a szerelmes párok, jó naturalisztikusan. Ha elhaladtam mellettük, fesztelesen rámköszöntek az ismerős diákok s azal újra nekiestek egymásnak. Rendszerint a leány az agresszívebb fél... Közben azért jószívűek, segítőkészek. Amikor egyszer egyik órám kihirdettem, hogy a szegény magyarországi családoknak használt ruhákra van szükségük, a következő napokban a szó szoros értelmében ruhaszámra hozták a legkülönbözőbb ruhaneműket, köztük sok újat is. Nyolc nagy csomagot küldtem akkor Magyarországra, és jócskán maradt még a közeli indián rezervációban tengődő indiánoknak is.

Diákegyesületekben bővelkednek az amerikai egyetemek. Fiúk és lányok külön élik egyesületi életüket, összeszokott, zárt körben, magasabb szellemi igények nélkül. A humanista nevelés teljes hiánya okozza, hogy képtelenek például egy ünnepi műsoros délutánt vagy estét rendezni. Az irodalom általában nem érdekli őket, még kevésbé a költészet. Csekély a száma a komoly zene művelőinek és kedvelőinek is. Diák-rendezvényeik ezért üresek és tartalmatlanok. Technikailag mindent tökéletesen megoldanak, de annál többet nem tudnak nyújtani, mert szellemi kincstáruk üres.

Az a bizonyos «általános műveltség», amelyet az egyetemi ifjúság szerne Európában mindenütt a középiskolából magával hoz, nincs meg az amerikai ifjúságnál. Nem olyan sokoldalúak és «társaságbeliek» a diákok, mint európai társaik, általában elég szögletesek és darabosak, de azon az erősen leszűkített szakterületen, melyet életpályául választottak, alaposabbak és teljesebbek az ismereteik, mint az átlageurópaiaké. Vonatkozik ez nemcsak az ifjúságra, hanem az egyetemi tanárookra is. Egyik kollégám hosszabb külföldi útról néhány képeslapot küldött nekem, telve helyesírási hibákkal. Amikor visszatérése után ezt tréfásan megemlítettem neki, szinte rendreutasítóan felvilágosított, hogy a helyesírás neki nem szakmája, ő úgy ír, ahogyan akar, mert neki nem a helyesírást, hanem a színpadtervező művészetet kell jól tudnia, lévén az a szakmája. Azt pedig valóban jól tudta, helyesírás nélkül is... Én pedig arra gondoltam, hogy a mi európai «általános műveltségünk» bizony súlyos szellemi ballasztot is jelent, melyet holtunk napjaink hordanunk kell. Ez pedig nem előnyünk, hanem hátrányunk az amerikaiakkal szemben.

Mindent összevéve: Amerikában a diákság élete általában könnyebb, gondtalanabb, mint Európában. Többet várnak és többet kapnak a fiatalok az élettől, mint európai társaik. Mivel sokféle a kereseti lehetőség magasabb végzettség nélkül is, az egyetemeken nagy a lemorzsolódás. Mire az első évre beiratkoztak eljutnak a diplomáig, eredeti számuk egytizedére csökken. De ez az egytizedrész is elég ahhoz, hogy előre vigye Amerikát.

DR. BÍRÓ BÉLA

Halottak estéjén

Halottak estéjén az egész világon fények gyúlnak ki a temetőben, gyertyák sugara töri át a ködfátylat, mert elhunyt szeretteinkre emlékezünk, akik ugyan mindig itt vannak közöttünk, de e napon különösen jelen valók. Szent Jeromossal mi is hálát adunk, hogy mieink maradtak, mert Istenben élnek és ha vissza is tértek az Úrhoz, állandóan köztünk vannak.

Hitünk azt tanítja, hogy mi, a küzdő egyház tagjai, imáinkkal, áldozatainkkal, jócselekedeteinkkel segíthetünk a szenvedő egyház tagjain a tisztítóhelyen és azok, akik a tisztítóútból megszabadulva már eljutottak az örök világosság honába: a diadalmas egyház tagjai, a szentek és üdvözültek közbenjárnak értünk és a szenvedő lelkekért. Ha ezt átéljük, a másvilág különösen közel kerül hozzánk, mindazok, akik közel állnak hozzánk és akiknek szeretetét a halál nem vette el tőlünk. Csak ha vannak és élnek még, ésszerű az emlékezet és kegyelet irántuk. Ezért a temetőbe elzarándokoló ember, még ha gyenge is a hite, valamiképpen tanúságot tesz az örökkévalóságba vetett reményéről.

«Ne szomorkodjatok, mint a többiek, akiknek nincs reménységük» — írja Szent Pál a tesszaloniaiakhoz. És éppen ebben áll a hívő ember mérhetetlen fölénye a hitetlenekkel és a halállal szemben, mert mi, az Apostol szerint, «a jövőt keressük». Ezért van értelme létünknek, amely a halállal nem zárul le, hanem beteljesül és hitünk biztosságba helyez minket az ember halálon túli létbizonytalanságával szemben. Ez azonban nem jámbor képzelgés, naiv mese, üres vigasztalás, vagy kegyes mítosz, hanem a hit igazsága, hiszen maga Jézus mondta: «Én vagyok a föltámadás

és az élet, aki bennem hisz, még ha meghal is, örökké él.» És Ő ezt az ígérését a halálával és föltámadásával pecsételte meg, ami hitünk legszilárdabb biztosítéka.

A tisztítóhely hite ősrégi az Egyházban, a kinyilatkoztatás is megerősíti. Az öskeresztények hitték, hogy az elhunytak részére tisztulás vár, hogy makulátlan lélekkel jelenhessenek meg Isten színe előtt, ezért aggódtak és imádkoztak értük. Alexandria Kelemen szerint a bűnbánatra és tisztulásra annyira szükségünk van, hogy vagy itt a földön, vagy a másvilágon át kell esnünk rajta. Szt. Ciprián említi, hogy vannak, akik egyszerre tisztulnak meg a vértanúságban, mások hosszán és lassan szabadulnak meg hibáiktól és tökéletlenségeiktől. Ez a hit nem sötét és passzív peszsimizmus, hanem bizó, rugalmas magatartás.

A szeretet által segítjük egymást a megdicsőülés felé. «Föl, föl a legmagasabb égbe, de mindig kezét fogva, mindig szeretetben, más lelkekkel összefogódzva, ahogy azt Fra Angelico megfestette» — írja Prohászka püspök «A túlvilág tornácában» című elmélkedésében.

Mily csodálatos lény is az ember, ő az egyetlen Isten nagy világában, aki a halál tudatában él és elbíra ezt, bizonyára azért, mert erősebb nála. Ezt hirdeti nekünk Halottak Estéjének gyertyafénye, amely hitünket és az elhunytak sírjára helyezett koszorú, amely szeretetiünket jelképezi. Azt a szeretetet, amely soha el nem múlik, hanem hidként átível az örökkévalóságba, összeköt szeretteinkkel, akiktől nem válnak el örökre, hanem találkozni fogunk velük Isten végtelen szeretetében.

A túlsó part öröme

Van egy dal, amely Louis Armstrong előadásában vált egykor ismertté és híressé a zenekedvelők világában. Egy dal, melyben a szerző, de a dal kedvelői is, el akarják mondani, hogy örülnek az életnek, az élet egyszerű, mindennapos dolgainak, ha fehér felhők úsznak a kék magasságban, ha eső után szivárvány tűnik fel az égen, az emberi mosoly az arcokon, ismerősök vidám köszöntésének és így tovább, — és minden vers után visszatér a refrén: «Mily csodálatos szép is a világ!» Az egész dal duzzad az optimizmustól, mely elfogadhatja az életet úgy, ahogy van.

Azt hiszem, mindenki tapasztalta már, hogy vannak órák, sőt sokszor egész napok, amikor boldogok, megelégedettek vagyunk anélkül, hogy erre különösebb okunk lenne. De azt is tudjuk, hogy ezek a jó hangulatok általában nem tartanak sokáig, hogy a világ számunkra csak ideig-óráig van rendben, és hogy az élet sötét, nehéz napjai sokkal több gondot hoznak, mint örömet a fényes és gond nélküli órák.

Sok jámbor, magát hívő kereszténynek valló lélek úgy gondolja, hogy ezek a sötét és nehéz idők egyenesen szükségesek,

mert különben elbizná magát az ember, de azért is, mert a földi élet bajokkal terhes háttéréből így annál elevebben és vigasztalóbban tűnik elő az örök élet fénye és ígérete. A jólét és evilági boldogság az ilyenek számára majdnem, hogy gyanús, sőt bűnös valami. Természetesen lehet a jólét és evilági boldogság bűnös, ha a többre hivatott ember megelégszik ezzel, ha ez már elég ok neki, hogy szakítson Teremtőjével, elfeledje hivatását itt a földön és belevesse magát egy primitív boldogsághajszába és az ösztöneinek kielégítése okozta mámorban lássa és találja meg egyetlen életcélját. Az alkohol és kábítószer szerencsétlen áldozatai a legjobb és legkézenfekvőbb bizonyíték, de lehetne még más példákat is felsorolni.

Tévedés lenne azonban azt hinni, hogy csak a baj, betegség és halál veti fel a kérdést az élet értelme, a honnan és hová után! Az egészen primitív, a materializmusban megrekedt embernek talán szüksége van erélyesebb fejbe-kölintásra, sokszorú kijózanításra, hogy rádöbbenjen igazi hivatására a földön és végső céljára. A finomabb lelkekkel azonban a napfényes

órák sejtetik meg a földi élet tökéletlenségét. «Elértem, amit ember érhet el: Boldogsággal csordultig e kebel!» — írja Petőfi. De álmának beteljesedésekor, boldogsága tetőpontján, éppen ekkor, érinti őt meg a minden földi öröm férgé, a mulandóság lehelete és az ebből megszületett új költemény már lelkenek mélabús húrjain kapott életet:

Még nyílnak a völgyben a kerti virágok,
Még zöldel a nyárfa az ablak előtt,
De látod amottan a téli világot?
Már hó takarja el a bérci tetőt.
Még ifjú szívemben a lángsugarú nyár
S még benne virít az egész kikelet,
De íme sötét hajam őszbe vegyül már,
A tél dere már megüté fejemet.

(Szeptember végén)

«Elhull a virág, eliramlik az élet...» A világon minden mulandó, marad-e meg belőle egyáltalán valami?

«Ama híres Salamonnak

hétszáz ágyas nyílt kertjében,

s ötszáz hites felesége...

Mókáinak nem volt vége.

— S ifjúsága hogy kiége,

írá örök-bölcsen, szépen:

Hiúságok hiúsága...» (Méc: Öregek)

A mulandóság kijózanít, sokszor egészen a kiábrándulásig. De elég ok-e ez arra, hogy elveszítsük életkedvünket? Egyetlen filozófia sem képes itt helyes és szívvel-lelket kielégítő választ adni, kivéve a kereszténységet, melyről pedig azt tartják sokan, hogy ellensége az életnek. A mulandóság gondolata ürmöt csepegtet minden örömmünkbe és ezen nem segít sem a feledés, sem a nekibúsulás. Egyedül csak Jézus Krisztus hite tudja az embert felemelni és megnyugtatni, amikor az igazán boldog órákban megsejtet velünk egy még-nagyobb boldogságot, amiben az ember véges földi léte miatt itt még nem részesülhet.

Van az amerikai négereknek egy dala, amely kedves hasonlatban mondja el ezt és az emberben rejlő, de csak nagyritkán felszínre törő örök nosztalgiát:

«Mily szép is az élet —

napsütésben a nagy folyó mellett!

de szeretném tudni olyan nagyon,

mily lesz ez majd

odaát a túlsó partokon?»

A november hangulata, hulló, elsárgult levelek, sirokon hervadó őszi virágok s az emlékezés porladó emberekre, akiket szeretünk, mindez nem ronthatja el egy hívő ember életkedvét, hiszen Krisztus hite azt tanítja, hogy «az élet csak megváltozik a halál után, de meg nem szűnik». Ezt tanítja a kereszténység, márpedig ő tudja, hiszen ismeri a «túlsó partot», onnan való. És így az öröm, a béke és biztonság tűzét gyújtogatja az emberek szívében, — meg a kíváncsiságot, egy mérhetetlen nagy kíváncsiságot: ha ilyen szép az élet, minden baj, földi kín és mulandóság ellenére is, mennyivel szebb lesz majd, — odaát a túlsó parton...?

MEGYESI ANDRÁS

Szent István millenniumi ünnepek Amerikában

Előző számunkban foglalkoztunk röviden a kanadai Szent István millenniumi ünnepekkel, amelyeken résztvett Mindszenty József bíboros-prímás. Sajnos, akkor csak a bíboros érkezéséről és legelső megnyilatkozásairól tudtunk hírt adni, de megígértük, hogy a jelen számban bővebben ismertetjük a nagyszabású jubileumi ünnepeket és a bíboros-prímás «diadalutját». Ez a jelző az amerikai magyarok körében született, de ugyanígy beszéltek róla a kanadai lapok és az Egyesült Államok újságírói is.

Nekünk is volt alkalmunk megkérdezni Mindszenty bíborost kanadai látogatásáról és a newbrunswicki templomszentelési ünnepekről. Nagyon meg volt elégedve mindenki a rendezőkkel és meghatotta a magyar hívek, katolikusok és protestánsok ragaszkodása és nagy örömet jelentett számára, hogy jól vezetett egyházközségekben a magyarok buzgó vallási életet élnek. A menekült magyarság így őrzi meg a nemzeti vonásokat és mindenekelőtt anyanyelvét. Mindszenty bíboros a lelkek szolgálata mellett az egyházközségek fontos feladatának tekinti az anyanyelv őrzését és a nemzeti érzés elmélyítését és ápolását.

Az alábbiakban beszámolunk röviden a bíboros látogatásairól.

MONTREALI.

Azt már ismertettük, hogy Montreal volt a primás útján az első állomás és az első program egy «élve» közvetített rádióadás. A bemondó, Mr. Paquett adásának központjába Mindszenty bíboros interjút állította.

Öminenciájának néhány válaszát Ispánki Béla az alábbiakban foglalta össze:

Valótlanság, hogy «reakciós», haladásellenes voltam. A haladásnak egész életemben barátja voltam. A lelkiismeretes, komoly haladásnak. De a pusztító, romboló igyekezetnek, mely vakon követett valamely párt-dogmát és nem volt tekintettel az igazságra, jogra, emberiségre, ellenálltam. Így volt Kun Béla idején, így volt Hitler idején és így volt a szomorú Sztálin-Rákosi korszakban is. A hitleri korszakról a világ közvéleménye, a Sztálin-korszakról maga a Kommunista Párt mondta ki ítéletét, így ezt a kérdést nem szükséges bővebben megválaszolni.

Egy pontot azonban meg kell említenem. Nem igaz, hogy miattam üldözték a magyar katolikus Egyházat. Az igazi egyházüldözés Magyarországon akkor kezdődött, mikor már nem volt Mindszenty-kérdés, mert én már a börtönben voltam. Egyébként ellenállásom okairól majd Emlékirataimban bővebb magyarázatot adok.

A chilei eseményekkel kapcsolatban kérdeznek. Számomra nem közömbös egyetlenegy nép sorsa sem. Igen szomorú, ha egy nép belső viszályok következtében szenved. De az arányérzékünket ne veszítsük el. Középeurópában 120 millió nép került egy ázsiai nép elnyomó uralma alá. Ez a kérdés legalább oly fontos, mint egyetlen nép tragédiája.

Az interjúvaló ekkor felvetette Öminenciájának emlékirataival kapcsolatban, hogy Magyarország római követe nyilatkozatot tett: A Bíboros-prímás emlékiratainak kiadása ellenkezik a Vatikán és Magyarország közötti megállapodással.

Lázasan dolgozunk az emlékiratokon és annak fordításain — felelte a Prímás. Arra főrekszem, hogy az igazságot írjam meg, a teljes igazságot és semmi mást, mint az igazságot. Az igazságtól senkinek sem szabad félnie. Aki nem tett rosszat, annak nem lehet rossz a lelkiismerete. Néha a kommunisták elfelejtik, hogy már nem vagyok az ő rabjuk. Egyébként is az Egyesült Nemze-

tek is alapokmányába iktatta minden embernek azt a jogát, hogy megvédje saját magát bűnös (criminal) támadástól. Miért akarják ezt a jogot csak egy bíborostól megtagadni.

Huszonhat éve jártam itt utoljára. Önök faggatnak, vajon sok változást, fejlődést látok-e itt. Vajon van-e kapcsolat a kanadai eseményekkel és vezetőkkel. Egyszerűsítsük le a kérdést. A szememet nyitva tartom, újságot olvasok és sok vezetővel találkozom. Véleményem ez: Tudom, hogy magyar honfitársaim, akik Kanadába jöttek, jó helyen vannak. Ez nagyon fontos számomra.

Az interjú nagy közönség előtt zajlott le, minden próba nélkül. A közönséget is meglepte az idős főpap szellemi frissége. Fellátva éljeneztek a válaszokért.

Az utolsó kérdés így hangzott:

Mit szól Eminenciád a vallási élet visszaeséséhez Kanadában és az Egyesült Államokban?

Ezek a jelenségek szomorúsággal töltik el szívemet, bár nemcsak Nyugaton észlelhetők, hanem Keleten is. Visszaesés van a templom-látogatásban, papi hivatásokban, a családok vallási életében stb. Nem szabad azonban általánosításba esnünk, mert egyes helyeken éppen ellenkezőleg igen vigasztaló jelenségek is vannak. Inkább az okokra szeretnék rámutatni. Két háború és két rosszul sikerült békekötés után vagyunk. Hanyatlott sokban az iskolai nevelés erkölcsi nívója, annak ellenére, hogy a tudományos színvonal nagyban emelkedett. A házasságok bomlásával az ifjúság nevelésének legfőbb alapja, a család jutott válságba. Itt van a bajok gyökere s itt van az Egyház és az Állam legsürgősebb feladata. A franciák is egykor a «Bölcsők csatájával» mentették meg az országot a pusztulástól. A család megmentése, ebben hiszek, most is csodát művelhet.

Délután 3 órakor a montreali Gyöngyösbokréta táncsoport rendezett művészi bemutatást. Este 6 órakor megkondultak a harangok az emigráció talán legszebb templomának tornyában, mely 1957-ben készült el a Magyarok Nagyasszonyának tiszteletére. A bíboros-prímás az egybegyűlt ma-

gyar papsággal ünnepélyes koncelebrációs misét mondott. «Egy tüt sem lehetne leejteni», mondhatnánk, úgy megtöltötték a templomot a montreali magyarok. A pad-sorok szélén festői csoportok: a magyar Máltai lovagok, a Szent László lovagrend, a Columbus-lovagok, a magyar cserkészek, a magyar Gyöngyösbokréta táncsoport és sok magyar férfi és nő díszmagyarban. Beszédében a bíboros Szent Istvánnak, az országalapító királynak emlékére idézte s azt a nagy tanítást, melyet nekünk hátrahagyott. A magyar templom, a magyar iskola és a magyar család azok az oszlopok, melyekre a nagy király a jövőnkét építette s amelyek bennünket ezer éven át fenntartottak. A közönség lélegzetvisszafojtva hallgatta az Igét. Csak a fehér zsebkendők árulták el, az elmorzsol könnyek: mit érzett most a rengeteg egyesülettel, nézettel szétdarabolt magyarság, mikor végre ismét egy lehetett a szabad és boldog Magyarország nagy víziójában.

Szentmise után a bíboros-prímás 23 magyart bérmált meg, majd megkoszorúzta a templom udvarán lévő Hősi Emlékművet és megszentelte az Országzászlót. Fáklyák lobogtak, mikor felharsant a montreali magyarság könnyes, egetostromló könyörgéséért «Isten, áldd meg a magyart!»

Szeptember 20-án, csütörtökön, több mint két órán át vonultak a bíboros elé a montreali magyar egyházközségek és szervezettek vezetői. Mindegyikükhöz volt egy kedves szava, kérdése, biztatása.

Este 8.15-kor a bíboros-prímás a Szent József Oratorium bazilikájában misézett, ahová a Columbus-lovagok sorai közt áldástosztva vonult be. Paul Gregoir montreali érsek lépett először a mikrofonhoz, és francia nyelven üdvözölte «kedves testvérét, a hit és emberiség érdemes tanúját, Mindszenty József bíborost». A magyar bíboros pedig felelevenítette szentbeszédében az 1947-es ottawai Mária-kongresszust.

TORONTO

A repülőgépből látjuk — írta Ispánki — Torontó városát. Itt van az egyik legnagyobb magyar település, a magyar jezsuita atyák által mintaszerűen vezetett plébániával. Ontario tartomány hetvenezer nyi magyarjának legtöbbje Toronto környékén él.

Mindszenty bíborost Philip J. Pocock torontói érsek és a Millenniumi Bizottság tagjai üdvözölték.

A program koradélután sajtófogadással kezdődött. Jelen voltak azon a kanadai rádió (C. B. C.), televízió képviselői, a Toronto Star, Toronto Sun, Globe and Mail, a Kanadai Magyarság és a nemzetiségi lapok tudósítói. «Hálás vagyok azért, hogy egy távoli országban, mely honfitársaim nagy számát szeretettel befogadta, szólhatok a világhoz. Szeretném, ha a magyar kérdés Középeurópa nagy kérdéskomplexumában a világ szeme előtt lenne, és pedig teljes valóságában» — kezdte el a bíboros-prímás. «Magyarország Közép-Európához tartozik és nem Kelet-Európához. Ma a diplomaták szívesen Kelet-Európát emlegetnek.

Csoda a Székesegyházban

ARCKÉPVÁZLAT A BÍBOROSRÓL

Sohasem láttam Mindszenty bíborost. 1947 márciusában, amikor szülővárosom a Győri Boldogasszony kegyképének 250-ik évfordulóját ünnepelte, a hercegprímás beszédét tízezren hallgatták. Akkor én még orosz hadifogságban voltam. Amikor hazajöttem, hamarosan őt vetették börtönbe. Két évvel ezelőtt, amikor a bíboros Rómába érkezett, én már elhagytam Rómát s egy torontói kórházban feküdtem betegen. Értethető várakozással és izgalommal készültem tehát a szombat délutáni szentmisére, amelyet együtt mutathatok be a magyar egyház prímásával. A székesegyház környékére lezúduló hatalmas záporosó mintha csak még jobban fölhívta volna a figyelmet a rendkívüli eseményre. Magyarok százai siettek a szomszédos utcák felől a 125 évvel ezelőtt épült monumentális templom felé, néhány percre, mint jómagam is, behúzódtak az égi csatornák áldása elől a kapumélyedésekbe. Amikor szünetelt az eső, átázva bár, «de törve nem», folytattam utamat. A dóm körül a nagy tömeg ellenére is az a nagy feszült csönd uralkodott, amit valamikor a harci zónában éreztem döntő események előtt. A sekrestyében kanadai és amerikai paptársaimmal együtt magamra öltöttem a szent ruhákat. Vártunk.

Megvallom őszintén, mint már annyiszor az életben, most is fölvettem Janus-arcot. Két arc, két személy merült el az élményekben: a pap és az író. A pap fölolvadt a szent misztériumban, az író éberén figyelt. Ez a hevenyészett vázlat is az író jóvoltából született.

Ez nagy hiba. A diplomatáknak sincs joguk tévedni. Amíg az aránylag kis Közép-Amerikát mindig helyesen Közép-Amerikának mondjuk, addig a 120 milliós Közép-Európának is joga van Közép-Európának maradni. Magyarország védte Európát a keleti betörések ellen. A magyar népet mindig Kelet felől fenyegette a veszedelem, a pogány barbárság. És a magyarság mindig helytállt. Sok vér és áldozat árán. Megfogyatkozva, lemorzsolódva.»

A sajtótálalkozó itt is nagy hatást tett a tudósítókra.

Délután 5 órakor W. Ross Macdonald, Ontario tartomány kormányzója fényes fogadást adott Mindszenty bíboros tiszteletére. Az ontarioi Parlament épületében megjelentek a szövetségi kormány, az ontarioi kormány, Toronto város és minden számottevő intézmény képviselői. A vendégek bemutatása után Őeminenciája beírta nevét a Parlament Aranykönyvébe. Grosman ontarioi miniszter, W. G. Davis miniszterelnök képviselőjében gyönyörű színes albumot nyújtott át a Bíborosnak «látogatásának emlékéül és annak a nagy megbecsülésnek jeléül, mellyel őrá Ontario népe a szabadság és emberiség áthatatos védelme miatt tekint».

A magyar prímást Sharp külügyminiszter üdvözölte s többek közt ezeket mon-

Mint mondtam, a hófehér alba és a római stílusú miseruha már eltakarta rajtunk a hétköznapi szürkeségét s lényünket az Egyház kétezeréves liturgiájába emelte, amikor belépett közénk a magyar egyház feje s a bíborosi testület minden biznnyal legtöbbet szenvedett s érdemekben leggazdagabb tagja, egyszerűen és szinte észrevétlenül, patriarchalis közvetlenséggel, mint az atya fiai közé. A bíbor talán rávetítette sápadt arcára a vértanúság glóriáját, s a pillanat ezredrésze alatt hasító villámfény gyanánt derítette föl agyamban az évtizedek óta magamban hordozott rejtélyt: miért tekint erre a törekény testü aggastyánra az egész keresztény világ, mint az igazság és a szabadság rettenthetetlen harcosára.

Elindult a menet hagyományos s nekünk oly kedves egyenruhában viruló magyar cserkészfiúk és cserkészlányok sorfala között, a Kolumbus-lovagok villanó kardja alatt, bevonult a dómba, ahol csaknem három ezer magyar várta a történelmi pillanatot. Amikor belépett a Prímás, egetverő tapsorkán reszketette meg a falakat. Ilyet még nem hallott Szt. Mihály temploma, a torontói érsek székesegyháza. Mintha csak Rómában lettem volna, a San Piétróban, amikor a pápát hozzák Michelangelo kupolája alá.

Aztán már nemcsak a tapsra verődő tenyerek zenéje, hanem a torkok, hangszálak, szívek és lelkek szimfóniája a magyar szavak páratlan dallamú hangszereinek! Amikor valóban «ezrek ajkán» fölzúgott az ének: Isten, hazánkért térdelünk elődbe...

dotta: «Életemben volt alkalmam sok nagy embert megismerni, — de elmondhatom: szilárd meggyőződése, hogy most ebben a percben, — amikor Mindszenty Józsefet, Magyarország hercegprímását üdvözölöm a kanadai kormány nevében, — korunk legnagyobb emberét köszöntöm! Mindszenty, mint ember, mint az Igazság Hőse és Vértanúja, kétségtelenül a ma élő legnagyobb igaz ember.»

A torontói érsek köszöntőjében pedig ezek a mondatok is szerepeltek: «Eddig úgy ismertük Mindszenty hercegprímást, mint a sziklaszilárd elvek emberét, a kereszténység és Magyarország hőjét, vértanúját. Az is! — De most alkalmunk volt megismerni Mindszenty nagy lelkének egy másik oldalát: a megbocsátó, a szelid, a türelmes, a jóságos embert, akiben Krisztus lelke él. Eddig Mindszentyben az Igazság törhetetlen bajnokát tiszteltük, de most, hogy megismertük — elmondhatjuk: Mindszenty József hercegprímás, mi nagyon szeretünk is Téged!»

A székesegyházi szentmisét Tűz Tamás művészi leírásban állítja szemünk elé.

A bíboros-prímás történelmi jelentőségű amerikai útjáról — Mgr. Dr. Ispánki összefoglalásai alapján még további részleteket is hozunk.

torkomat fojtogatta a megrendülés. Iyet nemcsak a vén falak, de magam se hallottam életemben. Ez valóban a «Magyarok szimfóniája» volt.

Eközben Janus-tekintetem egyik fele a Bíboros arcára szegeződött. Ez az arc, miközben a Prímás ott ült a bársonyszéken, szemben három ezer magyarjával, hallgatva az éneket, a szentlecke és az evangélium fölolvását, mintha csak a korai keresztény mozaikokból derengett volna elő. Áhítatos mozdulatlanágban, a szemek drágakő-ragyogásával, alig árulva el, milyen mély gondolatok és szenvedélyek kavarnak mögöttük az évszázad legkristályosabb és legelőrelátóbb agyában. Egy verssor jutott eszembe Walt Whitman epigrammájából: Szépek a fiatalok, de az öregek még szebbek!

S egyszerűen csak ezek a kezek megelevenedtek, mint Ádám keze a Sixtina freskóján a Teremtés pillanatában. Baljával megragadta az aranyos pásztorbotot, jobbja magasba lendült. Mutatóujja sötétséget oszlatott el, világosságot gyűjtött, irányt mutatott. Mozaik-nyugalmú szeme föl-föllámlott, hol a szent haragtól, hol a szeretettől, mint a próféták és szibillák szeme a michelangelói látomásban. S ekkor olyasvalaminek lehettünk tanúi, amit el nem felejthetünk, amíg élünk. A nyolcvankétéves főpásztor hangja úgy szárnyalt a hatalmas templomban ezrek feje fölött, olyan fiatalosan és ércesen, olyan tisztán és dallamosan, a magyar nyelv minden szépségét megragyogatóan, mint valaha régen a zalaegerszegi plébániatemplomban, a veszprémi székesegyházban, az esztergomi bazilikában, mint országjárása idején a magyar kegyhelyeken.

A híres, nagy szónok állt előttünk, a Pázmányok, Prohászok egyenes utódja. S ha már a néma bíboros is lenyűgözött bennünket ellenállhatatlan, szuggesztív hatalmával, ez a «beszéde s arkangyal» mindannyiunkat magával ragadta a magasba. Külön élmény volt hallgatni klasszikus veretű latin köszöntését is, amely a másnyelvű jelenlévők előtt is fényt vetett a magyar kereszténység egyetemes küldetésére.

Csoda történt ebben az órában a székesegyházban. Magyar csoda. Az emigrációs magyar egység életre kelt. Holottnak hitük sokáig. Varázsszavakkal ébresztgettük, mindenki a sajátjával. Azt gondoltuk, csak az én eszmém, az én ötletem, az én pártom, az én baráti köröm tudja megmenteni a magyar egységet. Szétforgácsolódunk. Most azok is, akik — talán jóhiszeműen — külön úton jártak, akiknek az ezeréves magyar kereszténység nem volt elég magyar, megrendülten láthatták Szent István eszméjének örök és legyőzhetetlen erejét.

A Szent Mihály főangyal tiszteletére emelt templom is mintha jelképes szintere lett volna a nagy eseménynek. A gonosz ellen küzdő angyal kardjának villanása vetett fényt Mindszenty bíboros alakjára, ki egész életében harcolt s harcol ma is a gonosz ellen az igazságért. A magyar igazságért.

TŰZ TAMÁS

Magyar és svájci közös ünnepség Zürichben

Az 1956-os magyar forradalom 17. évfordulójának, valamint az 1848-as magyar szabadságharc és a modern svájci államszövetség megalakulásának 125. évfordulója alkalmából a Svájci Magyar Egyesületek Szövetsége és a zürichi tagegyesületek 1973 október 27-én, szombaton, emlékünnepélyt rendeztek Zürichben a börze nagytermében.

Az ünnepségen nagyszámú magyar közönség mellett számos magyar és svájci, valamint német közéleti személyiség jelent meg. Ott volt **A. Schuler** parlamenti képviselő, **Mossdorf** Zürich kanton Regierungsrat-ja, és **Dr. Bruhwiler** városi főjegyző. Képviselték magukat az összes svájci segélyszervek, megjelentek a volt magyar politikai foglyok képviselői Németországból és a német 1953 Július 17. Mozgalom (a berlini felkelés emlékét őrző társadalmi szervezet) küldöttei. A franciaországi magyarokat **Yves de Daruvar** képviselte.

Dr. Czettler Antal sajnálattal jelentette, hogy **Dr. Walter Hofer** nemzetgyűlési képviselő betegsége miatt távolmaradt, de az ünnepség résztvevőjéhez intézett üzenetében hitet tett újra az emberi jogok és az elnyomott népek önrendelkezési joga mellett. Majd **A. Schuler**, a magyarság nagy barátja emelkedett szólásra, aki 1956-ban és 57-ben is kiállt a magyar forradalom és a menekült magyarság ügye mellett. Megállapította, hogy a magyar nép ügye ma is olyan aktuális, mint volt 17 évvel ezelőtt. Nagyon helyeselte, hogy a többségében már svájci állampolgárrá lett magyarság szívében magyar marad és hűségesen kitart az 56-os szabadságharc eszméi mellett.

Dr. Czettler megköszönte **A. Schuler** biztató szavait és felidézett egy svájci mondatot arról, hogy a bepolgárosodással Svájc egy új polgárt nyer, de a magyarság ezzel nem veszít el egy magyart.

Az ünnepi előadást **Zatureczky Gyula**, a Münchenben élő ismert magyar közíró tartotta. Ismertette a szabadság eszméjének és megvalósulásának történelmi fázisait. Kiemelte a svájci közvetlen demokrácia Európában egyedülálló és hatásában felmérhetetlen jelentőségű rendszerét. Azután párhuzamba állította a nyugati szabadság-eszmét a szovjet ideológia népeket elnyomó tartalmával és szomorú eredményeivel. A kiváló előadót a közönség hosszasan ünnepelte.

Ezután levetítésre került a Liszt II. rapszódiaja kíséretével felvett «Magyar Ábránd» a wittikoni balettiskola nagyszerű előadásában. Mindenkinek nagy örömet szerzett, hogy Svájc népe ezzel is tanújelét adta a magyar kultúra iránti szeretetének és megbecsülésének.

A jelenlévők igen nagy lelkesedéssel fogadták a volt politikai foglyok szövetségének határozati javaslatát, melyben felszólították a Szovjetuniót, hogy ne csak az izraeli-arab vitában hozott 1967-es UNO-határozat végrehajtásához ragaszkodjék, hanem hajtsa végre az Egyesült Nemzeteknek az 1956-ban a magyar és 1968-ban a cseh ügyben hozott határozatait is.

(Kívánatos volna, hogy a magyarság mindenütt csatlakozzék ehhez a határozathoz és ne csak a moszkvaiaknak, hanem Washingtonban, Bonnban, Rómában és minden fővárosban harsogjon az enyhülési politika megszállottainak a fülébe egy lelkiismereteket ébresztő, határozott szöveget. Szerk.)

A jólsikerült ünnepséget a Himnusz elénekülésével zárták be.

Az ünnepi vacsorán **Mossdorf** Regierungsrat és **Dr. Bruhwiler** főjegyző azt hangsúlyozták, hogy a magyarság kívánsága és követelése jogos és ügye igazságos. (E. L.)

HOLLANDIAI HIREK

Hollandia az az ország, ahol a magyarság a legteljesebb mértékben él szétszóródva. E szétszórtság ellenére az Egyház iránt élénk érdeklődés jelei észlelhetők. Az egyházközségi képviseletet az ország minden jelentős városában 1-2 (esetleg több) személy képviseli. Ebben az évben már két közös gyűlést tartottak. Itt élénk, érdeklődő eszmecsere keretében vitatták meg a hollandiai magyar katolikusok jelenlegi helyzetét. Csak azok tudják teljesen felmérni, mit jelent ez, akik 100-150 km-t is utaztak, hogy a problémákat segítsenek oldozgatni. Köszönet illeti mindazokat, akik ezt az áldozatot meghozták.

Egyébként három nővér, a képviselő testület tagjai és mellettük lelkes emberek segítenek betegeket, öregeket, egyedülállókat látogatni, nehéz helyzeteket átbeszélni, s ha lehet oldozgatni. Meghívókat írnak, értesítéseket másolnak, szertartások előkészítésén fáradoznak, hogy amikor szentmise van, vagy más egyházi szertartás előkészítése, szükséges, hogy arról minél többen értesüljenek, a környéken élők így eljöhessenek.

Az eredmény: igen gyakran várakozáson felül jönnek a szentmisékre és az utána általában következő kávézásra, beszélgetésre. Több helyen olyan szerencsés adottságokkal rendelkezünk, hogy az énekek harmónium-kísérettel énekelhetők. Így az még lélekemelőbben zeng és száll az ég felé.

Megható az, ha egyes helyeken «telt ház» van. (Leeuwarden, Alkmaar) Ez nem jelenti ugyan, hogy «telve» a templom, de azt igen, hogy az ott lakók szinte 100 %-ban vannak jelen.

Az is megtörténik, hogy egy-egy család meghívja az összes jelenlévőket ebédre is. Dicséretes szép vonás és az összetartás nagyfokú tanújele.

Ebből a rövid beszámolóból egyáltalán nem szabad arra következtetni, hogy minden rendben van. Nem! Igen sok kívánni való marad még. Ám a jóindulatú érdeklődés megteremtheti gyümölcsét az emberek szívében és a magyarság körében.

H. GY.

IMÁDKOZÓ MAGYAROK

Megindító látvány volt az osztrák vezeklő imahadjárat tagjainak szept. 8. és 9-én a bécsi sportsarnokban megrendezett ünnepélye. A két napon 30.000-en gyűltek össze, hogy imáikkal a megbántott Istent kiengeszteljék. A szombati napon jelen volt Mindszenty bíboros úr is.

Arról, hogy 1961 óta létezik ugyancsak egy Magyar Engesztelő Imaegyesület is, beszámoltunk az «Életünk» ez év márciusi számában.

Közben a bécsi egyházközség folyó év szept. 28-án tartott rendes gyűlésén elhatározta, hogy a magyarok imamozgalmát a legmesszebbmenően támogatja. Csatlakozik Mindszenty bíboros urunk régebbi célkitűzéseéhez. A kardinális szavai: «Legyünk most az imádság nemzete! Ha újból megtanulunk imádkozni, lesz honnét erőt és bizalmat meríteni. Én is a milliók imahadjáratában és édesanyám mostantól szorosabbra fogott rózsafüzérében bízom. Ne veszítsetek el bizalmatokat! A hit és ima ereje verhetetlen!» Hogy az imádkozókat állandóan buzdítólag együtt tarthassuk, legalább is minden hó első vasárnapján közösen akarjuk elmondani a rózsafüzért és az imamozgalom alábbi imáját.

Október 7-én el is mondtuk a Singerstr.-ban a szentmise előtt a rózsafüzér első tizedét és az említett imát a közös imaszándékra: a magyar nép lelki megújulásáért, hogy nemzetünk kiérdemelje a fatimai szt. Szűz pártfogását.

Október 14-én pedig **Dr. Radnai Tibor** atya a szentmise végén kihirdette, hogy ezentúl minden vasárnap istentisztelet előtt elimádkozzuk a rózsafüzért és a mozgalom imáját. Nyomatékosan felhívta a hívek figyelmét, hogy kapcsolódjanak be a mozgalomba, mert soha nem volt nagyobb szükség az imára, mint napjainkban.

A mozgalom célja a magyarokat egy világot átfogó imaegyesületbe toborozni a béke és szabadság érdekében. Csatlakozunk minél többen e nemzetmentő mozgalomhoz! Követelmény naponta legalább egy tized rózsafüzér és a következő ima elmondása:

Szentháromság egy Isten, Atya, Fiú és Szentlélek! Leborulva imádkunk Téged és köszönetet mondunk Nagyasszonyunk a Boldogságos Szűz fatimai megjelenéséért, ahol Szeplőtelen Szívének kimondhatatlan jóságát nyilatkoztatta ki a világnak.

Jézus Szentséges Szíve érdemeiért és Nagyasszonyunk Szeplőtelen Szívének közbenjárása által kérünk:

Adj nekünk élő hitet, csüggedést nem ismerő reményt, áldozatra kész szeretetet! Térítsd meg a bűnösöket; tedd Egyházunkat szentté, országunkat függetlenné, népünket szabaddá! Add, hogy a szociális igazság, a felebaráti szeretet és a személyi szabadság uralma alatt hű magyar néped békességben dicsérje szent nevedet. Amen.

Aki a mozgalomhoz akar csatlakozni, jelentkezék a helybeli magyar lelkesnél.

P. G.

Én is missziós vagyok...

Valahogyan úgy vagyunk, hogy megcsodáljuk a missziósokat, talán néha még irigyeljük is őket, de nem állunk egészen melléjük, nem érzünk eléggé velük, nem vagyunk következetesek irányukban.

Tőlünk mentek el, közülünk váltak ki, abban a reményben, hogy míg ők ott megszereznek országokban életük legjavát adják — és néha milyen kemény körülmények között — mi itt hátvédként támaszuk leszünk. Nemcsak annyiban és nem is elsősorban, hogy anyagilag segítjük őket, többet várnak el tőlünk, mint fölösleges filléreink kis hányadát! Tanúságtételt, törődést, együttérzést, helytállást, gyarapodást a hitben.

Az a hajós, amelyik tudja, hogy családja otthon szereti, várja, kitart mellette, könnyen vállalja a munkát, küzdelmet. De amikor feledést érzél, hűtlenséget tapasztal, elkeseredik, felhagy kitartása, végül nem marad semmije, sokszor még a becsülete sem.

Azt mondanám, elsődleges missziós feladatunk az együttérzés, a törődés. Legyünk hátvéd, tartunk személyes kapcsolatot és akkor nem lesz nehéz a segítség sem.

Gyermekkoromból származik a missziók kedvelése. Sokszor kapcsolatba kerültem velük — a füttyöm által. Volt egy jó prefektusom, aki gyakori füttyörészésemre a folyosón, udvaron úgy próbálta mérsékelni, hogy fizethettem minden tiltott füttyért 10 fillért a misszióknak. Így lettem megfontolás nélkül csupa jókedvből gyakori missziós adakozó.

Nem lehetne bevezetni iskolán kívül is, a családban hasonló missziós hozzájárulást kisebb áthágásokért? (késésért, vitáért, rendetlenségért...) Persze ilyenkor magát a korholást elhagyni, mert hiszen már ott van a bírság a misszióért.

A napokban olvastam egy missziós levetelét: «A missziók igazi baja» címmel. Többek között ott látja a bajt a visszatért missziós, hogy túl európai, túl római, túl idegen a fehér missziós tevékenysége. Vigyázni kell, hogy ne legyen lelki gyarmatosítás, amit végez. Szükség van tehát bennszülöttekre, akik a saját népüket sajátos módon tudják megközelíteni.

Nos, Formóza Magyar Missziósaink éppen olyan területen és olyan szellemben dolgoznak — néhai Lischerong püspök úr előrelátásából, — ahol a hangsúly a bennszülött papság, növénnyek, világiak képzésén van. Szép eredményeket értek el. 17 év alatt a hívek száma a kezdeti egyről 3000 fölé emelkedett. A katekista képző iskolában 20-30 növendék tanul, hogy segéd-társaként a missziósok mellett dolgozzon. Hogy összképet kapjunk a Formóza- (Taiwan) szigeten folyó missziós tevékenységről, íme néhány adat:

A sziget 36.000 négyzetkilométer, kb., mint a Dunántúl, lakossága 15 millió, ebből 3 millió Nagy Kínából idemenekült kínai.

A katolikusok száma 1945-ben csak 9400 volt és 18 pap működött; 1955-ben már

48.500 a katolikusok száma, 374 pappal; — 1960-ban pedig 182.453 a katolikus hívő és 45.000 a hitujonc, ellátásukra van: 648 pap, 67 szerzetes, 479 szerzetesnő és 645 katekista.

1971-ben a 300.000-et meghaladja a hívek száma. A 831 pap közül már 380 kínai és az ott működő 1.123 nővér közül 701 a kínai. Ezek a számok csodálatos fejlődésről beszélnek, de mögöttük látnunk kell a nagy gondot is, mely a missziót terheli; iskola, kórház, plébániák, katekista oktatás, szeretetművek. A missziós állomások száma: 987, ezek közül Potzu vidékén jónéhányat a magyar missziósok látnak el.

A mi kis magyar misszióink — írja Koch Atya — élen jár a bennszülöttek bevonása terén: jelenleg 2 kínai jezsuita ujunckunk van, 2 egyházmegyei kispapunk, nem is szólva a 15 apácáról, akik ebből a misszióból léptek be a különféle kongregációkba. Továbbá nálunk is mindenütt a fejlődés vonala az, hogy a kiválóbb hívek fokozatosan átvesznek olyan teendőket a papoktól, amit ők is képesek megtenni. Ebben is jól szerepel a mi misszióink.

Azonban ennek a haladásnak lelki és anyagi feltételei is vannak. Mindegyikben segítségükre lehetünk és nemde szívesen is tesszük!

A kegyelem munkájában imával, áldozattal úgy, hogy rendszeresen imaszándékaink közé soroljuk a missziókat. Elvisszünk gondot, betegséget, megalázást, sértezt a misszióért.

Az anyagiak terén rendszeres, hathatós segítségünkkel. Minden örömteljes vagy fájó eseménybe vonjuk be a missziókat. Minél nagyobb az öröm, annál jobban részesüljenek benne a missziók is: esküvő, keresztelés, évforduló, gyógyulás, kibékülés, jó vizsga, sikerült munkahely örömet pecsételjük meg missziós adománnyal. Betegség, haláleset, megértés hiánya, és az annyi bennünket érő aggodalom figyelmeztessen arra, hogy máshol még nagyobb aggodalmak is léteznek, főleg a missziós területeken és a magunk baját egy kicsit felejtve ezeken is segíthetünk.

Sokszor szó esik ma a «harmadik világ»-ról, a fejlődő országok, népek segítéséről. Ne felejtjük el, hogy ez a harmadik világ a missziók világa és missziósaink a helyszínen egész életük bevetésével talán a legcélszerűbb és leghatékonyabb segítséget tudják nyújtani, ha támogatjuk őket. Adományainkat a helyi magyar lelkészek révén jutassuk el nekik.

DOBAI SÁNDOR

PETŐFI CSERKÉSZ-BÉLYEGEK

Amikor Petőfi elesett Segesvárnál, hogy hiült teteme elkeveredjen megannyi más magyar honvéddel a névtelen tömegsírban — 1849-ben még messze volt a cserkészlet. De van-e magyar cserkész, aki nem érezte volna magát nagy költőnk avatott tolmácsolójának, amikor egy-egy versét elszavalta? Van-e magyar cserkész, akinek nem dobbant volna meg a szíve annak gondola-

tára, hogy Bem «Apó» szárnysegédje, a lelkesítő Petőfi volt?

Kossuth szabadságharcának elbukása után alig hat évtizeddel a ma hármaskör (cseh, szlovák és orosz) alatt nyögő Felvidék új, Petőfi-lelkesedéstől fűtött ifjúsági mozgalomnak volt a szemtanúja. A sziklamunkákra épült középkori várak között kanyargó Vág folyón: tutajokon táborozva mutatta be életrealitását az első hazai cserkészársadalom. A legegyszerűbb vízi közlekedési eszközön, nem luxus motorcsónakon — de egy virágzó nemzet szíve közepébe hajóztak vele... Az ősi határok védelmében azután sokan ugyanarra a sorsra jutottak az első magyar cserkészek, mint Petőfi Sándor. Sőt, mártírságuk is hiábavalónak bizonyult, mert az ezeréves országot háborúba csalták és vadállatok módjára szaggatták szét mohó szomszédok.

De a két világháború között úgy kivirágzott a magyarországi cserkészlet, hogy az egész világ ámulatát kieldemelte. Az 1936-os Jamboree-ra ezért sietett megannyi külföldi cserkészcsapat a földkerekség minden részéből a Budapest melletti Gödöllőre. Úgyannyira, hogy még ma is egyik legkedvesebb emlékként emlegetik az ott résztvevők, akik közül számosan magas állásokban, országaik teintélyes polgáraiként maradtak a magyar nép barátai.

Bizonyár nem véletlen, hogy 1956 októberében Petőfi Sándor pesti szobra körül forrott egygyé az elnyomatást megeléglő nemzet fiatalosága. Majd a Duna másik oldalára átvonulva, Bem «Apó» szobránál született meg a közepén kilyukasztott piros-fehér-zöld lobogó, melyből bátor kezek kioperálták az oda semmiképpen sem illő orosz sarló és kalapácsot. A 20-ik századnak aligha lesz még egy ilyen, világot megrázó eseménye, melytől, ha rövid időre is, fellélegzett az emberiség!

Elesett a csataterén Petőfi Sándor? Elbukott a budapesti fiatalok örök időkre eszménykép szabadságharca? A szívünkben kitörőhatalommal élnek ők. És ezért kétszeresen örülnünk kell annak, hogy a Magyar Cserkész Szövetség saját kiadásában Petőfi emlékbélyegeket tesz közzé, hogy azok hirdessék mindenütt a 150-ik évforduló jelentőségét. A művészi kiállítású bélyegek Buenos Airesben, Argentína magyarlakta metropolisában készültek és ívenként 1 US dollár összegnek a Cserkészközpontba való beküldése ellenében kaphatók.

Petőfit valamennyi világnyelvre lefordították. Akik más anyanyelvű ismerőseik részére Petőfi verset óhajtanak ajándékozni, illet ugyancsak a Központtól kaphatnak. Angolul pl. a «Nemzeti dal», «Egy gondolat bánt engemet», «Falu végén kurtakocsmá» máris rendelkezésre áll.

Használjuk levélzárónak, ajándékozzuk barátainknak a cserkészlet Petőfi-bélyegeit. Másfél évszázad legragyogóbb magyar szabadságtörekvéseit eleveníthetjük fel, ismertethetjük velük! Hadd világítsa be négy kontinens égboltját, mindenütt, ahol magyar cserkészek vannak, a kiskőrösi poéta-üstökös soha el nem halványuló fénycsóvája!

BÁCHKAI BÉLA

Beszélgetés P. Cser-Palkovits Istvánnal a külföldön található Szent Imre emlékekről

Olvasóink jól ismerik P. Cser-Palkovits jezsuita atya nevét, akitől több alkalommal közöltünk már lapunkban értékes cikkeket. P. Cser-Palkovits István kiváló kutatója és ismerője a külföldre került magyar egyházi értékeknek. Ezért kérdeztük meg Szent Imre ünnepére való tekintettel (nov. 5.), vannak-e külföldön Szent Imre emlékek is. A következő kérdéseket intéztük hozzá:

Életünk: Hogyan ábrázolják a keresztény művészetben Szent Imrét?

P. Cser-Palkovits: Szent Imre a keresztény művészet alkotásaiban — külföldiekben és hazaiakban egyaránt — a korok stílusának megfelelően az a férfias és tiszta, Isten és a haza kettős eszményének nimbuszától övezett ifjú, akit az Árpád-ház többi szentjével együtt az egyházi és nemzeti érdem s a tisztelet helyezett az idegen és magyar szívek oltárára. Ezekben az alkotásokban a történeti szerep és a szentség legtöbbször annyira egybeolvad, hogy mendkettőt együtt ábrázolják: Imre a trón várományosa és a szüzesség s bensőséges imaélet példaképe; hercegi korona vagy főveg, jogar, kard vagy lándzsa és lilium a jelképe s állandó jelvénye, amelyekkel ábrázolni szokták. Hazai és külföldi képein egyedül, de szent atyjával, Istvánnal és szent Lászlóval együtt is szerepel. A három árpád-házi férfiszentnek, azaz a három «szentkirályoknak» ilyen együttes ábrázolása a 14. századtól kezdve jellegzetes lesz a magyar és külföldi ikonográfiában.

Életünk: Hol van Szent Imre legrégibb képe?

P. Cser-Palkovits: Legrégibb képe a hagyomány szerint az 1031-ben, bizánci seilyemből, képdekorációjában nyugati hatásra valló s talán görög apácák kezéből kikerült koronázási paláston látható. A régi miseruha felületét mezőkre osztó, ipszilonalakú kereszt függőleges vonala legalján, István és Gizella alakja közé elhelyezett himzett, köralakú medaillonon örökítették meg Imre mellképét.

Életünk: Van-e a kereszténység központjában, Rómában, valami emléke Szent Imrének?

P. Cser-Palkovits: A vatikáni könyvtár egyik 14. századi, latinnyelvű képes kódex rövid szövegmagyarázatokkal kísért illusztrációkban mutatja be szent László és szent Gellért legendája mellett szent Imrét is, ez utóbbit nyolc ábrázolásban. E képeken a hosszú köntösben és rövidebb köpenyben festett fiatal szent négyágú, leveles koronát visel s fejét nimbusz övezi. A miniatürképek stílusa az egyik bolognai művészre (Niccolo di Giacomo) emlékeztet és valamelyik magyar tanítványa festhette.

Életünk: Van-e emléke Szent Imrének a régi római magyar templomban, a Santo Stefano Rotondo-ban?

P. Cser-Palkovits: Rómában a coeliushegyi Santo Stefano Rotondo-templomot s a mellette levő kolostort V. Miklós pápa (1447-1455) a magyar pálosrend általános főnökségének adta át s az első vértanúról nevezett templomot a három magyar szent: István, Imre és László tiszteletére is szenteltette. XIII. Gergely (1572-1585) az épüleket a római német-magyar kollégiumnak ajándékozta, kétségtelenül magyar vonatkozásai miatt s azzal az elkötelezettséggel, hogy a magyar szentek római kultuszának hagyományait ott ápolják. V. Pál pápa (1605-1621) a templom főoltárát korláttal vetette körül és rajta szent István, szent László s szent Imre stukkóba faragott képeit helyeztette el.

A régi magyar zarándokház és templom lebontása után a coeliushegyi szentély lett a szent király római kultuszának központja és benne VI. Pius (1766) külön kápolnát is építtetett István király tiszteletére. Az erősen mgrongált és régóta renoválás alatt álló épület Mindszenty József esztergomi bíborosérsek tituláris-temploma.

Életünk: Rómán kívül található-e még Olaszországban Szent Imre emlék?

P. Cser-Palkovits: Itáliának műemlékekben Róma után leggazdagabb városában, Firenzében a művészetek virágzása a 14. és 15. századra esik. A többi közt ebből a korból való a város egyik szép szent Imre-festménye is. 1391-ben — Giuliano Amerigho Zatti megrendelésére — festette a neves művész, Orcagna egyik követője a San Martino a Mensola-templom hármastoltárképét, amely Máriát ábrázolja szentekkel: a Nagyasszony mellett szent Imre Nagy Lajos-korabeli viseletben megörökített álló alakjával. A képen szentünk hermelandiszítésű palástot és hercegi koronát visel, jobbában liliumot tart és bal kezét finomművű rövid kardon nyugtatja. A predella, vagyis az oltárkép alsó részének kis képei sorában az egyik szent Imrét és feleségét ábrázolja feszület előtt térdelve és szent Istvánt, aki a szomszédos szobából nyíló kis ablakon át boldogan figyel az ájtatoskodó fiatal párt. Ezen a jeleneten mindhárom alak fején nyitott aroncs-koronát látunk. A firenzei művész ecsetje a magyar királyfit előkelő, Krisztus-lovagja képében örökítette meg. — A város szent Imre kultusza valószínűen az 1349-ben alapított egyetem magyar diákjainak buzgóságából, valamint Zsigmond császár és magyar király élénk olasz kapcsolataiból táplálkozott, akinek a magyar szentek iránti kegyelete általánosan ismert volt. Az ő uralkodása idején nyerte el az egyik előkelő firenzei család ivadéka, Scolari András a nagyváradi püspökséget, Scolari Carmen pedig a kalocsai érsekség kormányzását.

Életünk: Érdekes az Amerigo név, — valóban ez az alapja Amerika elnevezésének?

P. Cser-Palkovits: Magyar szempontból érdekes Amerigo Vespucci olasz tenger-

járó s felfedező esete, akinek Amerigo keresztnevéből alkotta meg egy térképrajzoló kortársa 1507-ből való világtérképén a felfedezett kontinens Amerika elnevezését. Kultúrtörténészek szerint Amerigo szülei a mi szent Imrénk neve után kereszteltették újszülött fiúkat Amerigonak, a névnek középkori Emericus, Aimericus latinus, majd olaszos kiejtése után. A Firenzében 1451-ben született gyermek névadása — az említett okokon kívül — valószínűen azzal a tisztelettel függ szorosán össze, amely a San Martino a Mensola-templom részére felállított oltár s a rajta elhelyezett szent Imre-festmények kapcsán a hívősereg körében kialakulhatott. — A második világháború után, a felfedező Velpucci emlékére rendezett kulturális ünnepek alkalmával a keresztnévnek, illetve Amerika elnevezésének magyar vonatkozásaira is kitértek.

Életünk: Feltehetően van Bolognában is Szent Imre emlék?

P. Cser-Palkovits: A olaszokkal ápolt közép- és újkori kapcsolatoknak — Mátyás király ismert törekvésein kívül — emlékezetes példája volt a bolognai magyar-illir kollégium alapítása a város egyetemét látogató magyar és dalmát ifjúság számára. A ma is fennálló épület gazdag freskódíszítésekben: a 17. sz. végén, az olasz barokk festészet stílusában alkotta őket a város szülőltje, Gioacchino Pizzoli. A festmények az 1552-ben létesített intézet ebédlőjének mennyezetét díszítik. Az egyik képen szent Imre, mint az ifjúság pártfogója jelenik meg, magyaros mentében, hermelingallérú paláttal a vállán, jobbában liliumot tartva, hercegkalapos fejét az égre emeli és a balkéz felajánló mozdulatával a Veszprémben tett tisztasági fogadalmát látszik megerősíteni. A kép felirata Imrét «Dux Sclavoniae»-nek mondja. (Ugyanezt a címet viseli az 1511-ben, Velencében készült zágrábi misekönyv címlapján a magyar szentek közt ábrázolt szent Imre képe is.) Egy másik művészi freskó szent István trónonülő alakját mutatja, fején koronával, balkezeiben országalmát, jobbában pedig jogart tartva. A magyar-dalmát politikai viszonyok alakulásának egyik jelenetét őrzi egy harmadik freskó: szent László átveszi nővérétől, Ilona özvegy horvát királynétól Illiria (a tulajdonképpeni Dalmácia) koronáját. — A firenzei és bolognai magyar vonatkozású képekre elsősorban dr. Wolf Rózsi magyar műtörténész hívta fel a figyelmet 1929-ben.

Életünk: Köszönjük Cser-Palkovits Atyának ezeket a kimerítő válaszokat és azt az ígéretét, hogy tovább folytatja velünk az érdekes beszélgetést.

Legközelebb az ausztriai, svájci és németországi Szent Imre emlékekről mondja el kutatásai eredményét.

A homokóra

Egyik kedves barátomat látogattam távoli országban. Rég nem láttuk egymást előbb, a kilátások későbbi találkozássra is nagyon bizonytalanoknak látszottak. Indulásomkor keresgéltem valamit, majd kezembe nyomott egy... homokórát. «Hogy legyen tőlem is valamid, ami rám emlékeztet majd...» fűzte hozzá. — Csakugyan, máig is majd mindennap szemembe ötlük ez a nyers faágba épített kettős üvegölcsér: egyik felében vöröses színű homok. Ha megfordítom, a vékony üvegnyakon keresztül peregni kezdenek a homokszemek. Alig észrevehető a mozgás... mégis, percekben belül felére apad, majd mindjobban eltűnik ez a porszerű valami. Végül lecsúszik az utolsó szem homok is... Csakúgy mint azok, akik környezetünkhöz tartoztak és tartoznak.

Requiem a bécsi Stephansdomban: ismert közéleti férfiú felett hangzik el a búcsúszó, az imádság: libera me Domine... Két hete még ismert hangját hallották fordulatossábeszédében: fejszóvalva a konzervatívok, visszafajtott lélegzettel a progresszisták... Olykor bizony még ők is értették gondolatfűzését. Mindenestre színt jelentett évtizedeken keresztül minden megnyilatkozása. — Pár napi kórházi tartózkodás után váratlanul mondta föl a manager életben agyonhajszolt szív a szolgálatot. — Telefon, levelezés, előadássorozatok, lapalapítás és szerkesztés, művészi kiállítások rendezése... vasárnaponként a dóm gótikus ívei alatt szólt hallgatóihoz, telt széksorok előtt: ma felette hangzott el a búcsúbeszéd, és szülőhelyének temetője egy sírral lett gazdagabb...

Peregnek a homokszemek. Ma ez, holnap az csúszik át a kettős tölcserősszekötő szűk üvegnyakon. Néha mintha magunk is a sodrás közelébe kerültünk volna... de nem, még itt vagyunk, csak épp arra kell rádöbbenünk, hogy hamarosan magunkra maradunk! A kívülálló nyugodtan nézi a homokszemek játékát, akik benne vannak, nem ismerik a sorrendet, de tudják: végleg ők sem maradnak vissza.

Sánta, rossz a hasonlat? Hiszen a való életben a 'homokórát' nem kell megfordítanunk: a homokszemek utána töltődnek;

a homokóra ma talán telibb, mint pár évtizede, amikor mi magunk jutottunk bele. Az élet nem áll meg. Gyermekek, unokák viszik tovább az alig hogy megkapott életet. 'A földbe esett gabonaszem elhal, de bő termést hoz: magában maradna, ha nem halna el...' (Jn 12, 24) — Életek találkozásából új élet fakad, permutálódik, variálódik az egyesek élete, míg aztán át kell adniok helyüket az utánuk következőknek... generációk követik egymást... az Úr egyenkint veszi őket számba, amikor kit előbb, kit később számadásra hív: hosszú vagy rövid, nyugodt vagy zaklatott élet után vonva ki őt társai köréből. — Autóbaleset, bombatámadás, vagy éveken át tartó lassú haldoklás lezárása: hullanak a homokszemek feltartóztatlanul. Nap mint nap hoz a posta gyászjelentést, kapjuk a hírt ismerőseink, rokonaink távozásáról. Megsiratjuk halottainkat... féltjük őket a 'Dies irae' borzalmaitól... imádkozunk értük, bemutatjuk értük a legszenzibb áldozatot, hogy Krisztus keresztjének engesztelése az ő további életüknek is értelme lehessen. Bízunk benne, hogy őszinte volt ragaszkodásuk az Úrhoz, hogy ha jók voltak embertestvéreikhez, Krisztus fogadta segítő kezükből az ételt, amelyet éhezőknek, az italt, amelyet szomjazóknak nyújtottak... hogy Krisztus, aki megbocsájtott a mellette függő jobb latornak, aki útjára engedte a bűnét reszketve sirató házasságtörő asszonyt, aki megbocsájtotta Péter tagadását, Tamás bizalmatlanságát, azoknak is elfogadja hitét, akik épp melőlünk jutottak ítélőszéke elé.

Aki bele tudja magát élni Szent János evangélista látomásába, maga is értetlenül kell, hogy álljon azok sötétlátásával szemben, akik a halált csak mint félelmes szörnyűséget, elkerülhetetlen tragikus végzetet látják. Veszteség, ijesztő gond az özvegy számára, aki három gyermekével magára maradt férje hirtelen távozása után. Életének eddigi értelmét látja sirba sülyedni a családapa, aki két már-már felnőtt gyermekét kísérte a temetőbe és most egyedül áll az életben súlyosan beteg feleségével. Mindez azonban a visszamaradottak sorsa, könnyeik valószínűleg inkább ön-

magukat illetik, mint azokat, akik túljutottak a homokóra szűk kijáratán.

A pozsonyi születésű zeneköltő, Franz Schmidt, a Jelenések könyvének világát a 'Das Buch mit sieben Siegeln' (a hétpecsétetes könyv) című oratóriumában próbálja a zene nyelvén érzékelteni. A mű végén felhangzó nagy Halleluja-ban tör fel azok extázisa, akik mint üdvözültek állnak az Úr trónja előtt. Ebben a hatalmas örömujjongásban a lelkek mintegy csorduláson túl telítettek az igazak boldog örömeiben. Az Úr fényessége, mindenén átsugárzó ragyogása adja meg az örök élet értelmét... (Ne feledjük: ezt az örök életet a keresztiség által Isten életébe bekapcsolódva már itt, földi életünkben elkezdjük!)

Halottainkért aggódunk talán: volt-e kiegyenlítő adósságuk, ami miatt egyelőre tisztító szenvedés kell, hogy osztályrészük legyen; tüzők talán éppoly fájdalmas, mint azoké, akik elutasították az Úr kezét, de ők hibáik mellett is szerették Istent, és így az üdvösség reménye feledtetit tisztító tüzők égető fájdalmát. Imádságunk, áldozatkészségünk segítségükre lehet még kiegyenlítő adósságuk törlesztésében. Ők is gondolnak majd reánk és segítenek rajtunk, ha arra szükségünk lesz.

A homokóra szűk nyakán tovább hullanak a homokszemek. A temetők imbolygó fényei mind több ismerősünk, rokonunk, jóbarátunk sírjához vezetnek. A régi sírhalmokat, egyiket a másik után, kezdi belepni a gaz... míg új, friss sírhant megint új érkezettek takar. És... előbb-utóbb mi magunk is sorra kerülünk. Ha ugyan lesz, aki törődjék majd emlékünkel.

Időnk addig az előkészület ideje. Ébernek kell várakoznunk az Úr hívó szavára. De nem rettenettel, félelemmel: nem 'tragikus' az ember sorsa, akit az Úr trónja előtt az Alleluja ragyogása vár!

DR. GIANONE EGON

CSERKÉSZTOBORZÓ

Kedves fiatal Barátaink!

A magyar cserkészlet múltjáról bizonyára volt már alkalmatok hallani szüleiteik, családtagjaitok elbeszéléseiből, — hisz a magyar cserkészletnek 65 esztendő múltja van. Ezen hosszú emberöltő alatt odahaza sok fiatal lelkes cserkészt nevelt mozgalomunk. A magyar cserkészlet hazai betiltása után cserkészletünk nem halt ki, — hanem 1948 óta itt kinn, a szabad világban működik és fogja össze az itt élő fiatalokat.

Célunk: távol magyar hazánktól, — megtartani fiataljainkat lélekben magyarnak, megismertetni, megszerettetni velük kultúrkincsünket, hagyományainkat, — magyarságunkat. Tagja lehet a magyar cserkészletnek minden magyarul beszélő és értő leány és fiú, valláskülönbség nélkül. — Európában a következő városokban jelentkezhet cserkésznek: Bécs, Linz, Graz, Stuttgart, Köln, Kastl b. Amberg, Frankfurt, Heidelberg, München, Zürich, Párizs, London, Hága, Brüsszel, Stockholm, Oslo, Göteborg, Malmö. — Postacímeket kérésre adunk.

Címünk: Magyar Cserkészszövetség — Ungarischer Pfadfinderbund; 8 München 81. Oberföhringerstr. 40. Tel. 98 26 37.

Szent Imre herceg a krisztusi erőnek és az erős magyarságnak a tipusa. Ifjúságot mással, mint a nagynak és erősnek tiszteletével nem lehet nevelni. De éppen Szent Imre, az árpád-házi első királyi sarj, amint rámutat a nagy elv- és időfordulatra, éppen úgy rámutat azokra az új erőkre, amelyek nemzeteket neveltek, korszakokat alkottak, kultúrát teremtettek, amelyek benne is érvényesültek, benne, akiben párosult meg nem gyöngült erős természet a kegyelemmel. Életbe léptette azt, ami legnagyobb a világtörténelemben, jóllehet nem minden: életbeléptette a szentet. A szent is alakítás; a szent alakításhoz pedig gényus kell.

A szentek törpék, gyöngék nem lehetnek, okvetlenül óriások és hősök azok. Ne mondjátok, hogy elnevelték őket, hogy barátkezek alá kerültek. Mondjátok, hogy nem értitek a gényuszt! Tőlem mondhatjátok, mert hisz minden nagynak megértéséhez mindenekelőtt érzék kell, és az hiányzik...

Ha szent Imre a csaták porondján tombol, azt mondják: ez egy hősiesség lélek. Hát a csaták hősiességén kívül van még egy más nagy tselekedet, van a léleknek felséges, hatalmas ereje. Ezt fogadjátok el és tiszteljétek mint igazi nagyságot.

PROHÁSZKA OTTOKÁR

Az élet könyvéből

A KERESZTSÉG SZENTSÉGÉBEN
RÉSZESELTÉK

Ausztriában:

Pál Tamás Viktor, 1973 szeptember 15-én,
Traiskirchen-ben
Szabados Jonathan Lajos, 1973 szept. 16.,
Traiskirchen-ben

Hollandiában:

Balogh Attila Péter József, B. József és
Molnár Margit fia, 1973 ápr. 12-én,
Haarlem-ben

Kovács Hendrika Wilhelmina Aranka Pet-
ronella, K. Géza és Hendrika W. P. Geer-
drink leánya, 1973 márc. 11-én, Utrecht
Bernáth Sándor András, B. Sándor és
Légrádi Zsuzsanna Erzsébet fia, 1973
szept. 8-án, Hoofddorp-ban

Janse Marjon, Jan Jakobus Diderek Janse
és Gémesi Margit Anikó fia, 1973 szeptem-
ber 11-én, Den Haag-ban

Takács Gyula László Károly, T. Gyula és
Pápai Irén fia, 1973 szept. 29-én, Den Haag
Groeneweg Cecilia Gizella, Gr. Jakobus és
Yvonne Ratma Cindy leánya, 1973 jún.
25-én, Den Haag-ban

Németországban:

Zvonko Alexandra, Zv. Lasik és
Anica Huska leánya, Stuttgartban
Kincses Rita, K. György és Pataki Mária
leánya, Hagenban

Mayer András Kristóf, Mayer Bernhard és
Kreidl Judit fia, Münchenben

Pintér Fülöp, ifj. Pintér Pál és
Bucker Elisabeth fia, Münchenben

Gyergyói Ilona, Gy. János és Skolnikovich
Anna leánya, Niederhaldorfban

Svarc József, Svarc József és Tóth Jolán
fia, Kölnben

Schäffer Christina, Schäffer Ferenc és
Konryei. Helga leánya, Kölnben

Somogyvári Thomas, S. György és Rose
Hedvig fia, Düsseldorfban

Schiefer Martin Ferenc, Schiefer Gerd és
Kovács Margit fia, Wuppertalban

Molnár Johann Andreas, Molnár János és
Beke Ilona fia, Kölnben

Bozóki Timea Gizella, B. István és Károlyi
Gizella leánya, Kölnben

ELSŐÁLDÓZÁS

Hollandiában:

Pünkösöd ünnepén, kedves ünnepség kere-
tében Kalmár Sándor és Neje leánya első-
áldozáshoz járult Utrechtben. A kápolnát
zsúfolásig megtöltötték a helybeli és a
környékről érkező magyar hívők.

HÁZASSÁGOT KÖTÖTTEK

Ausztriában:

Sándor Béla és Szlávik Izabella,
1973 szept. 22-én Bécsben

Balázs Tibor és Lippay Márta,
1973 szept. 23-án, Bécsben

Zörgő János és Szecsődi Krisztina,
1973 szept. 30-án, Traiskirchen-ben

Németországban:

Greupner Reinhard és Szügyi Anna,
1973 szept. 1-én, Münchenben

Bognár Sándor és Mikus Katalin,
1973 szept. 30-án, Münchenben
Szanka Stepanus és Nagy Katalin,
1973 aug. 15-én, Pfullingen-ben
Sebestyén János és Péter Eszter,
Munderkingen-ben
Mohnblatt Miklós és Bozóki Katalin,
1973 aug. 20-án, Augsburgban

AZ ÖROK HAZÁBA TÁVOZTAK

Hollandiában:

Fóti Márton, 82 éves, 1973 júl. 2-án, Goor
Jakob Droog, 66 éves, 1973 aug. 24-én,
Haarlemben

Németországban:

Schuster Aranka, (Aradról), 77 éves,
1973 szept. 4-én, Münsterben

Puzsama Rozália, 82 éves, 1972 december,
Wuppertalban

Dr. nagyjeszeni Jeszenszky Ödön, 94 éves,
1973 aug. 25-én, Münsterben

Marschalkó Béla szk. altábornagy, 88 éves,
Lindauban

CSEKEY NIKOLETTA SZOCIÁLIS
TESTVÉR

† 1973 október 2. Miami, Florida, USA

A Szociális Testvérek Társaságá-nak 6
éven keresztül volt helyettes főnöknőjét
rövid szenvedés után hívta haza Krisztus,
akinek életét adta a szegények és szenvedők
szolgálatán keresztül 3 országban: Ma-
gyarországon, ahol született; az általa na-
gyon szeretett Kubában és végül az Ameri-
kai Egyesült Államokban.

Mint a Katolikus Dolgozó Leányok Or-
szágos Szövetségének főtitkára, éveken át
fáradhatatlanul látogatta Magyarország ipari
városait, központjait, hogy a munkásle-
ányok és asszonyok helyi csoportjait meg-
szervezze és nevelje, képezze a vezetőket.
A második világháború után, miután a kor-
mány a katolikus egyesületeket, majd ké-
sőbb a szerzetesrendeket is feloszlatta, Ni-
koletta testvér elhagyta az országot, hogy a
szerzetesi élet keretein belül folytassa
munkáját az idegenben lévőkért.

Kubában talált befogadásra, ahol 10 éven
át a nemzeti Szűzanya-kegyhely gondozá-
sát és fejlesztését irányította. Ezzel páru-
zamosan megalapította a Szociális Testvé-
rek Társaságának kubai ágát.

A kommunizmus uralomra jutása miatt
Kubát is el kellett hagynia. A Buffalo-i egy-
házmegyében szolgálta tovább a menekült
kubaiak, a Puerto Ricóból és más spanyol
nyelvű országból ott dolgozó vendégmun-
kások és családjaik lelki, anyagi és kultu-
rális jólétét. Élete utolsó két évében Mia-
miban a Katolikus Spanyol Központ he-
lyettes vezetőjeként új lendületet hozott a
menekültekért végzett munkába.

A temetést végző pap önkéntelenül a
106. zsoltárt imádkozta: «Áldjuk az Urat,
aki összegyűjti és hazavezeti a megváltot-
takat északról, délről, keletről és nyugat-
ról!»

KEDVES OLVASÓINKAT

szeretettel kérjük arra, hogy szíveskedje-
nek előfizetésüket már most a jövő évre
megújítani. A lelkészek így tudják elkészí-
teni az 1974. évre terveiket a lappal kap-
csolatban.

FIGYELEM!

Svájci olvasóinkat arra kérjük, hogy az
Életünkre vagy a St.Galleni, vagy a Lau-
sannei magyar missziónál fizessenek elő.

Svájc egész területén csak két terjesztő-
nk van: Vecsey Lajos és Rába Lukács.

Címük:

Dr. Vecsey Lajos
Fernblick
9053 - Teufen, AR.

P. Rába Lukács
Av. des Bergières 59.
1004 Lausanne

A MAGYAR CSERKÉSZ-SZÖVETSÉG
EURÓPAI KERULETÉNEK
TÉLITÁBORA

Az európai cserkészkerület hagyományos
téli tábort a karácsonyi szünetben idén
St.Jakob-ban (Zillertali Alpok, Dél-Tirol,
Olaszország) rendezi meg 1973 dec. 26-tól
1974 jan. 6-ig. A «Mátra» téli tábor szál-
lása a Pension Jungmann-ban lesz, St.Ja-
kob-ban. A fiatalok 4-6 ágyas szobákban
nyernek elhelyezést (közp. fűtés, hideg-
meleg víz). A nappali órákat sieléssel tölti-
tik a közeli Steinhaus szomszédságában
lévő Klausberg kitűnő sítelepein. (2200 m.)
A penzióban viszont délután és este vidám
játékok, ének, zene teszik hangulatossá a
cserkész életet.

A téli táborra jelentkezhetnek cserkész-
leányok és cserkészfiúk 10 éves kortól.
Jelentkezési határidő: december 5.

Kívánatra bővebb felvilágosítást, útmu-
tatót küld az európai cserkészkerület köz-
pontja: Ungarischer Pfadfinderbund
8 München 81 Oberföhringerstr. 40
Tel. (0811) 98 26 37

BÉCS

A művészi és történelmi emlékek fárad-
hatatlan kutatója, Alberti Ferenc szept. 16-
án új vetített képes előadás-sorozatba kez-
dett a Szent István Otthonban. Az első elő-
adást «Szent László emlékezeté»-nek szentel-
te. Onzetlen fáradozását a közönség é-
lénk érdeklődéssel jutalmazta.

MÁRIAZELL

Az idei Mariazell-i zarándoklat — szept.
8-9. — fényes bizonyítéka annak, hogy
Mariazell a magyar hívek lelkében nem
veszített vonzóerejéből. Bécsből 140-en,
egyebünnen pedig 320-an jöttek a zarándok-
laktra. Szép számmal voltak képviselve
a jugoszláviai és az óhazai magyarok is.
Az ünnepélyes bevonulás és az esti gyer-
tyáskörmenet felejthetetlen emléke marad
a zarándokoknak. Vasárnap a főpapi szent-
misét és szentbeszédet László püspök úr
tartotta. Az édesanya eszményképéül a
Szűz Anyát állította szentbeszéde központ-
jába. A zarándoklat kedvező hatásához
a rendkívüli szép idő is hozzájárult.

HIRDETÉSEK

HIVATALOS FORDÍTÁSOKAT

magyar-német és német-magyar nyelven olcsón és gyorsan készíték, — Ausztria és Svájc területére is!

Wilhelm Divy

Áll. vizsgázott törvénytudományi hivatalos fordító és tolmács.

D - 799 Friedrichshafen, Linderstr. 50.

DIÓSZEGHY TIBOR HITES TOLMÁCS ÉS FORDÍTÓ

(magyar-német és német-magyar), Németországban: tanácsadás állampolgársági és menekültügyi kérdésekben, peres ügyekben segít. (Tel. 02101/541317)

D - 404 Neuss, Daimlerstr. 249.

A MUSICA HUNGARICA 1973. ÉVI KÖNYVÚJDONSÁGAI

Márai S.: Föld, föld	DM 24.—
Szerb Antal: A világirodalom története	" 24.—
Badiny J.: Káldeától Ister-Gamig	" 24.—
Vajda J.: Látástól vakulásig	" 18.—
Petőfi: Összes költeményei — igen olcsó áron	" 12.—
Gárdonyi: Egri csillagok — igen olcsó áron	" 11.—
Nyíró: Az én népem	" 20.—
Csonka: Habsburg Ottó	" 29.—
Gál György: Honthy Hanna	" 17.—
P. Howard-Rejtő: Három testőr Afrikában	" 6.—
Howard-Rejtő: Az elátkozott part	" 6.—
Német nyelvkönyv kezdő-haladó	" 13.—
Ismét kapható: Magyarország történelmi térképe, a vármegyék címereivel, pergamen papíron	" 10.—

AJÁNDÉKOZZON KARÁCSONYRA HANGLEMEZT!

LPX 2513: Karácsonyi énekek a Budapesti Madrigál Kórus előadásában	DM 18.—
A 2749: A legszebb magyar karácsonyi énekek Barabás Sári előadásában	DM 20.—
SG 1021: Solti Károly énekel: Szép vagy, gyönyörű vagy Magyarország — Sárbogárd — Rákóczi megtérése — Álmodó Tiszapart — Csak még egyszer tudnék hazamenni — Ott, ahol a Maros vize — stb.	DM 20.—
SG 1022: Solti Károly énekel: 27 közismert, háború előtti dalt, mint Holdas éj a Dunán — Szeressük egymást — Fizetek, főúr — Tanulj meg fiacskám — stb.	DM 20.—
LPX 10103: Kovács Apollónia cigánydalokat énekel	DM 18.—
LPX 16569: János Vitéz egyveleg	18.—
LPX 17425: Gyere, ülj kedves mellém 23 dal Horváth Jenő slágereiből	18.—
Kérje díjtalan katalógusainkat!	
Musica Hungarica, 8 München 40, Agnesstr. 45. Tel. 180 - 911	

MAGYAROS MÓDON KÉSZÍTETT ÉS ÍZESÍTETT WURST-KULONLEGESSÉGEK

per Post minden időben megrendelhetők. Garantált prima áru!

1 kg Paprikawurst, főzni, vagy sütni	DM 10.—
1 kg Száraz kolbász	12.—
1 kg Gyulai kolbász original	18.—
1 kg Herz szalámi	18.—
1 kg Disznósajt, erős és gyenge fűszerezéssel	7.—
1 kg Májás, paprikával	8.—
1 kg Fehér füstölt szalonna	7.—
1 kg Főtt paprikás tokaszalonna	8.—

Ezenkívül:

1 kg Schwarzwälder Schinken	16.—
1 kg Schwarzwälder Speck	12.—

30.— DM-en felül portót nem számolunk.

Viktor Pál, D - 7060 Schorndorf,
Wieslaufweg 33.
Tel. 07181 / 61837

SZALONCUKOR:

Ízekben és színekben gazdag, «békebeli» magyaros szaloncukor kapható:

Fondant-krémszalón	kg 150.— Fr.
Bonbon-krémszalón	kg 200.— Fr.

Megrendelhető novembertől dec. 10-ig.

Dreisziger Gyula cukrászmesternél,
Belgiumban, Gemzenstraat 39.

2610 - Wilrijk-Antwerpen.

Külföldi megrendeléseknél (Hollandia kivételével) a szaloncukor árát és a postaköltséget kérem legkésőbb december 10-ig postacsekken címre megküldeni.

Feladási díjak:

Nyugatnémetország, Franciaország, Dánia és Ausztria területére: 3 kg-ig 95.— Fr., 5 kg-ig 120.— Fr. — Svédország, Norvégia, Anglia és Olaszországba: 3 kg-ig 125.— Fr., 5 kg-ig 160.— Fr.

Szaloncukor kapható még:

Bruxellesben a Magyar Házban december 3-tól;

Liègeben Dobai Ft. úrnál november 22-től.

HAZAI HENTESÁRU

1 kg paprikás füstölt szárazkolbász	DM 14.—
1 kg paprikás frisskolbász	" 12.—
1 kg véreshurka	" 7.20
1 kg májashurka	" 7.20
1 kg vastag szalonna	" 8.—
1 kg paprikás tokaszalonna	" 8.—
1 kg disznósajt	" 9.60
1 kg füstölt sonka	" 18.—

Minden csütörtökön friss tepertő.

Utánvétellel és csak belföldre szállítunk, 5 kg-on felüli rendelésnél portómentesen.

Taubel Mihály hentesmester
6710 Frankenthal / Pf.
Peter-Rosegger-Str. 3.
Tel. (06233) 92 58

Hogyan lehet előfizetni az Életünkre?

Az Életünk terjesztői a helyi magyar lelkészek; ők küldik meg kívánatra a lapot területükön a híveknek.

Az előfizetési díjat, mely 1973 január 1-től

10.— svájci frank,

vagy annak megfelelő valuta az illetékes magyar lelkészeknek fizessük be.

Csak onnan forduljunk

közvetlenül a kiadóhivatalhoz, ahol a lelkész hiányzik, vagy valamilyen oknál fogva nem terjesztője a lapnak.

Európán kívüli rendeléseket

a központi hivatal intéz;

Címe:

Életünk (Unser Leben)

Frongartenstr. 15.

9000 - St.Gallen (Schweiz)

Az előfizetés tengerentúltra is

10.— svájci frank; ha azonban légipostával kéri valaki a lapot,

20.— svájci frank, vagy annak megfelelő más valuta.

B B C

BROWN BOVERI

Üzemünk még több

Erősáramszakos elektrikusok

keres, akik kapcsoló-berendezést gyártó üzemünkben önálló, céltudatos és felelősségteljes munkakörben képzett munkatársakkal együtt akarnak dolgozni.

Kellemes munkahelyet, a teljesítmény arányában igazságos munkabért és a nagyüzemeknél szokásos szociális juttatást okvetlen biztosítjuk.

Ha fejlődésben lévő üzemünk munkatársa óhajt lenni, hívjon fel bennünket, érdeklődjön telefonon **Derksen** úrnál Stuttgart 0711 / 20 59, vagy 18 h után 0721 / 2 55 77 sz.

BROWN, BOVERI & CIE

AKTIENGESELLSCHAFT

Büro Stuttgart

7 Stuttgart N, Schloss-Strasse 29,
Postfach 609, Tel. 2 05 91

Rövid hírek

Az albán KP rendelete értelmében 1967-ben 2 ezer templomot, mosét, kolostort és más egyházi intézményt zártak be. Azóta csak ritkán jutottak külföldre egyházi vonatkozású hírek.

Albánia lakosságának kb. 70 %-a az iszlámhoz, 20 % az ortodox, 10 százalék a katolikus egyházhöz tartozónak vallja magát. Az «Egység» c. pártlap most arról panaszkodik, hogy a betiltás ellenére sem sikerült a lakosságot a vallás befolyásától megszabadítani. Egyre nő a vallási ténykedések száma, az egyházi ünnepek megünneplése a munkahelytől való távolmaradással; fellángolt a vallási élet az ifjúság körében, a régi szokás, a búcsújárásokon való részvétel, stb.

Osztrák katolikusok és evangélikusok együttesen fedezik egy ökumenikus bibliafordítás költségeit Afrika számára. Az Ószövetséget a ChiChewa nyelvre, az egész Szentírást pedig lingala nyelvre fordítják. A munkálatok már megkezdődtek.

Dr. Ramsey anglikán primás, canterbury érsek látogatást tett Taizé szerzetes közösségében. 1974-ben tartják az ifjúság nemzetközi ökumenikus zsinatát, ennek előkészítéseként személyes tapasztalatokat szeretne az ifjúság problémáiról gyűjteni.

Braziliában még soha nem volt ennyi papi hivatás, mint napjainkban, jelentette be Parana állam püspökei előtt Londrina püspöke. A több, mint 3 évig tartó stagnálás véget ért, s már nem lehet utánpótlási krízisről beszélni. A feladat most nem a jelöltek számának növelése, hanem a mai időknek megfelelő kiképzési lehetőségek megteremtése, javítása.

P. Drinan SJ, az USA kongresszusának demokrata párti tagjától a washingtoni szovjet nagykövetség megtagadta vizumkérelmét. A jezsuita, aki az Egyesült Államok történetében az első szerzetes, akit a kongresszusba választottak, úgy nyilatkozott, valószínűleg azért, mert állásfoglalásaiban a zsidók kivándorlási lehetőségeinek megadását követelte.

Csád köztársaság elnöke legutóbbi határozatával feloszlatta az eddigi pártokat és új nemzeti szociális és kultúrforradalmat hirdetett meg. Hadat üzent az európai, különösen a francia neokolonializmus minden formájának. Ennek a harcnak egyik első lépéseként megtiltotta a keresztény névadás mindenféle formáját, helyette az ún. ifjúavató ritus bevezetését rendelte el.

Tajvan szigetén az 1973-74. tanévre 1300 diák kérte felvételét a katolikus Fu Yen gimnáziumba. Az iskolát missziós atyák vezetik.

A Dalai Láma európai körútja során Bécsbe is ellátogatott és König kardinális vendégként az érseki palotában lakott. Innen repült vissza Indiába, ahol 1959-ben történt menekülése óta él.

Az idei 25. Frankfurter Könyvvásáron 59 ország 3814 kiadója 248 ezer könyvet mutatott be. A kiállított könyvek között 21,15

DM átlagárban a vallási tárgyú szakkönyvek a legolcsóbbak között a harmadik helyen álltak.

Cabriel Marcel francia filozófus és író 83 éves korában Párizsban elhunyt. 1929-ben lett a katolikus egyház tagja, azóta munkásságának alapja és vezérfonala a hit volt. Több, mint 20 színdarabot írt, amelyek közül sokat több nyelvre lefordítottak. 1948-ban a francia akadémia irodalmi nagydíjával, később számos külföldi kitüntetéssel tisztelték meg.

VI. Pál pápa nemrég látogatást tett a római Birgitta szerzetesnők kolostorában, ahol a szerzet alapítója 19 évig élt és ahol 1373-ban meghalt. A Piazza Farnesen lévő templomban imaóra keretében emlékezett Szent Birgitta rendalapítóra. Az ünnepségen több kardinális is megjelent, továbbá 50 svédországi luteránus a szent szülőházából, akikhez szintén szózatot intézett a pápa.

Papua és Újguinea szemináriumában 80 teológus készül a papi pályára. A 17 egyházmegye teológusai közül 31 különböző rend tagja. A Port Moresby szemináriumában főleg missziós atyák végzik a képzést.

Első ízben beszélt kardinális egy evangélikus templomban. Alfrink holland kardinális a hamburgi Szent Jakab templomban a reformáció napján «Reformáció és az Egyház egysége» címmel tartott meghívott közönség előtt előadást.

A jeruzsálemi Studium Biblicum-ot 50 évvel ezelőtt alapították. Ez alkalomból Villot kardinális, államtitkár tolmácsolta a pápa jókívánásait és hangsúlyozta, milyen nagyfontosságú az ott folyó tudományos munka, az ökumenikus kapcsolatok jelentősége és a bibliai tudományok ápolása.

Vox Fidel címmel szept. 29-től új rádióállomás sugároz katolikus egyházi műsort egy portugáliai adóállomáson keresztül. A szerkesztő- és intézőbizottság székhelye Zürich. A rádió adásait szombatonként 11.10 órától 12-ig a 31,06 méteres hullámhosszon (9670 kHz) az NSZK, Ausztria, Svájc és a keleteurópai országok területén lehet hallani. Vasárnap ugyanebben az időben megismétlik a szombati műsort.

Amin ugandai elnök szóvivője nemrég méltatta a külföldi misszionáriusok eredményes munkásságát a nevelésügy terén. A kormány részéről a katolikus iskolák ezentúl is minden támogatást megkapnak kiváló és felelősségteljes munkájukhoz — mondotta a szóvivő.

Budapesti lapjelentések szerint a fiatal házaspároknak több, mint 50 %-a már nem köt egyházi házasságot. Az egyre erősödő folyamat keretében pedig már a temetések 30 %-a is pap nélkül történik.

Lapzárta a hónap 15-én, hirdetéseket pedig csak a hónap 12-ig fogadunk el!

Az Életünk

elfogad hirdetéseket,
azok közlését kérjük
a Gazdasági Bizottságon keresztül
P. Szőke János címén beküldeni:
D. Stuttgart 1, Werastr. 63.
Telefon: 43 37 86
A nyomda a Gazdasági Bizottság
megkerülésével nem fogad el
hirdetést.

VECSEY JÓZSEF könyve:

Emlékezés

Mindszenty bíboros édesanyjára

közel 300 oldalon mutatja meg,
hogyan forrott össze csodálatos
egységbe a magyar primás életével
egy finom és eszes falusi asszonynak,
édesanyjának élete.

A kötet 32 képet is tartalmaz
műnyomó papíron a bíboros és
édesanyja életéből.

A könyv ára 19.— svájci frank, —
6.— US dollár, — vagy egyenértékű
más valuta.

Megrendelhető:

a Magyar Nyomdában

(Ungarische Buchdruckerei)
9000 St.Gallen, Frongartenstr. 15.
Schweiz.

Életünk

Az európai magyar katolikusok lapja

Felelős szerkesztő és kiadó:

Dr. Vecsey József

Szerkesztőség és nyomda:
Ungarische Buchdruckerei,
9000 St.Gallen, Frongartenstr. 15.
(Schweiz)

Telefon: (071) 22 55 28

Előfizetés 1 évre: 10.— svájci frank,
Egyes szám ára: 0.80 svájci frank,
vagy annak megfelelő más valuta.

É l e t ü n k — Unser Leben

Monatschrift für die ungarischen
Katholiken in Europa

Redakteur und Herausgeber:

Dr. Josef Vecsey

Redaktion und Druck: Ungarische
Buchdruckerei, 9000 St.Gallen,
Frongartenstr. 15. (Schweiz)

Telefon: (071) 22 55 28

Kto. Krt. 603 Ungarische Buchdruckerei
Sparkassa der Administration St.Gallen.
Bezugspreis jährlich: 10.— Sfr.